

ДВАДЕСЕТ И ПЕТО ЗАСЕДАНИЕ

София, четвъртък, 23 август 1990 г.

(Открито в 15ч. и 05м.)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Уважаеми народни представители, откривам двадесет и петото заседание на Великото Народно събрание. Нямам още справката на броя на присъстващите, ще ги обявя след малко.

На вашето внимание е предложен следният проект за дневен ред:

1. Декларация във връзка с интервенцията в Чехословакия през 1968 г.

Текстът ви е раздаден.

2. Отговор на питання.

Както знаете, ние обикновено бяхме предвидили петък за отговор на питання, понеже бяха се натрупали извънредно много и решихме да ги разделим, за да има възможност всички питання да бъдат зададени и доколкото има възможност да се получат и отговори по тях.

Бойко Димитров, министър на външните работи, ще отговори на питання на народните представители: Георги Стойков, Петър Корнажев, Крум Хорозов, Соломон Паси, Илия Конев.

Пенчо Пенев, министър на правосъдието ще отговори на питаннята на народните представители: Димитрина Петрова и Манол Журналов.

Кръстьо Станилов, министър на индустрията и технологиите, ще отговори на питането на народния представител Стефан Радославов.

3. Избор на състави на някои комисии.

4. По решение на Великото Народно събрание от 15 август т.г. за подготовка на правила за изслушване на граждани от Великото Народно събрание и негови комисии.

5. Точката, прогласувана от вчерашния ден - за условията за работа на Великото Народно събрание.

Имате ли допълнителни предложения по дневния ред?

Съобщавам ви, че присъстват 378 души, отсъстват 22.

Има ли други предложения? - Няма. Подлагам на гласуване дневния ред. Моля, които са съгласни, да гласуват. (Гласуват всички. Оживление и смях в залата.)

ГЛАСОВЕ: Е, е, е! Браво! Браво!

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има ли против? - Трима. Има ли въздържали се? - Няма. Дневният ред се приема.

По точка първа от дневния ред има думата председателят на комисията Александър Стрезов. Ако обича да я представи или да даде необходимите обяснения.

АЛЕКСАНДЪР СТРЕЗОВ: Уважаеми господин председател, уважаеми дами и господа народни представители! Въз основа на проекта на г-н Александър Йорданов, Комисията по външната политика сутринта изготви текста, който е пред вас. Има една печатна грешка, на предпоследния ред, втори абзац, думата "изразяват" трябва да бъде в единствено число - "изразява своето дълбоко съжаление".

И една друга дребна поправка, която се надявам, че ще приемете, е във втория абзац. В началото да се добави "още тогава". С други думи, да се чете така: "Тази намеса попречи на редица страни от Източна Европа още тогава да тръгнат по пътя на демокрацията и хуманизма." Благодаря ви.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има ли възражения по тези промени или други предложения?

ГЛАСОВЕ: Няма.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля, които са съгласни с текста на тази проектодекларация, да гласуват. *(Гласове в залата: Е, е! Bravo! Ръкопляскания в залата)*

Има ли против? - Няма. Има ли въздържали се? - Няма. Текстът на декларацията се приема единодушно. *(Ръкопляскания)*

Давам думата на министър Пенчо Пенев, тъй като Бойко Димитров пожела да бъде втори. Давам думата на народния представител Димитрина Петрова да развие своето изказване.

ДИМИТРИНА ПЕТРОВА: Уважаеми народни представители, аз бях по-нататък в дневния ред и затова не можах да намеря писмения текст на моето питане. Ще го цитирам по памет.

ГИНЬО ГАНЕВ: Аз ще Ви го дам.

ДИМИТРИНА ПЕТРОВА: Вие ще го дадете, да, благодаря. Ето, това е добрата администрация. А ние още нямаме условия за работа, нямаме бюра, кабинети. И докато си ровя в чантата, ще минат десет минути.

(Министър Пенчо Пенев ѝ дава екземпляр от питането)

Господин министър, в телевизионно предаване на 25 май т.г. генерал Атанас Семерджиев, тогава министър на вътрешните работи каза, че парламентарната Комисия за разследване на деформациите на Живковия режим е решила да даде пълна реабилитация и да освободи от затвора 51 граждани, ось-

дени поради тяхната съпротива срещу възродителния процес. Той каза това в качеството си на член на въпросната комисия. Той каза също, че на тези граждани ще бъде изплатена и компенсация. Питам ви освободени ли са тези осъдени и изплатени ли са им до този момент някакви обезщетения.

Освен това моля да ми предоставите пълния списък на въпросните граждани с техните български и турски имена, за да мога да проследя лично тяхната съдба, като член на Комисията по права и свободи на гражданите. Това е моето питане. Благодаря ви.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата министър Пенев за отговор.

ПЕНЧО ПЕНЕВ: Уважаеми господин председател, уважаеми дами и господа народни представители! Във връзка със запитването на народната представителка г-жа Димитрина Петрова, народен представител от 2. Бургаски едномандатен избирателен район, отговарям следното.

След 10 ноември 1989 г. Народното събрание прие последователно два закона за амнистия, които засегнаха непосредствено осъдените, във връзка с промяната на имената и имаха за цел преодоляването на допуснатите извращения към една част от тюркоезичното население в страната. На 22 декември 1989 г. бяха освободени по амнистия 52 лица, лишени от свобода, осъдени по чл. 108 - 10 души. Мога да кажа и какво предвиждат текстовете. Член 108 е за противодържавна агитация и пропаганда. По чл. 109 - 30 души, това е образуване на групи с цел извършване на престъпление срещу Републиката. По чл. 110 от Наказателния кодекс - това е приготвяне към това престъпление - двама души. По чл. 180 - 10 души. Със Закона за амнистия и освобождаване от изтърпяване на наложените наказания на 19 януари 1990 г. бяха освободени 33 души, лишени от свобода, извършили криминални престъпления във връзка с промяната на имената. От тях осъдени по чл. 144, това е закана с престъпление - двама души, по чл. 324 - това е упражняване на заваят без правоспособност - 21 души, по чл. 269 - 6 души и по чл. 325 - хулиганство - 6 души. След тази дата в затворите на страната продължиха да се задържат осъдени във връзка с промяната на имената, извършили само тежки престъпления против Народна Република България, като шпионаж, диверсии и вредителство, които не се обхващаха от законите за амнистия. Към началото на м. май 1990 г. броят на тези осъдени беше 55 души, лишени от свобода. С Указ N 25 от 16 май 1990 г. на Председателя (Президента) на Републиката бяха помилвани четирима, лишени от свобода. Останалите 51 осъдени, вероятно с имал предвид в изказването си по телевизията Атанас Семерджиев, в качеството си на министър на вътрешните работи. Въз основа на подадени молби за преглед по реда на надзора Върхов-

ният съд е образувал надзорни производства и е спрял изпълнението на наложеното наказание на седем души от осъдените, които са освободени от затвора в периода между 7 и 16 юли т.г. Тази процедура беше предвидена с последните изменения в Наказателно-процесуалния кодекс.

След комплексна оценка, извършена от комисията при Главно управление на местата за лишаване от свобода при Министерство на правосъдието, в президентската канцелария са изпратени предложения за помилване с остатъка, на 18 лишени от свобода, по които предстои да бъде взето отношение. Това са 18 души от тези 51, извън тези 7, които са освободени във връзка с предложенията за преглед по реда на надзора. Тези 18 души, искам да поясня, веднъж са помилвани с част от наказанието. И предложението, което се прави от Главното управление при Министерство на правосъдието е за помилването им и с остатъка от наложените наказания.

Останалите 26, лишени от свобода, са помилвани с част от наложеното наказание и имат остатък за изтърпяване от една до пет години лишаване от свобода. Осъдени са за предаване на чужда държава на сведения от военен, икономически и друг характер, за палежи и унищожаване на обществено имущество със значителна стойност и други тежки умишлени престъпления. Те не са предложени за помилване от комисията при управлението към Министерството на правосъдието. Разбира се, всеки един от тях би могъл да ползва правото си да се обърне директно лично с молба към Президента за такова помилване.

На всички освободени от затворите са издадени необходимите документи за евентуално търсене на обезщетение по реда на Постановление N 38 на Министерския съвет от 1990 г. В Министерството на правосъдието няма данни дали и колко от тях са потърсили такова обезщетение.

Използвам случая, за да информирам уважаемото Велико Народно събрание, че извън питането, на вниманието на Президента на Републиката има предложени общо 142 души, лишени от свобода жени, за помилване, от които 114 - с част от наложеното наказание, тъй като веднъж са помилвани и 28 - с остатъка. Освен това са предложени за помилване на вниманието на Президента на Републиката 90 лишени от свобода по здравословни причини. Предложени са и тези, за които стана вече дума - 18 души лишени от свобода, осъдени по глава първа от Наказателния кодекс. Освен това са предложени и още 35 души лишени от свобода, с остатъка от наложеното наказание. Представени са общо четири списъка на вниманието на президента. Това са общо 285 лица, осъдени на лишаване от свобода, които са предложени от Главно управление при

Министерство на правосъдието за помилване - право, което може да упражни единствено Президентът на Републиката.

Във връзка с финалната част на питането на народната представителка г-жа Димитрина Петрова, аз представям списък на осъдените по глава първа от Наказателния кодекс - 18 души, за които е направено предложение за помилване, поименен списък на останалите, за които няма предложение и списък на освободените във връзка с подадени молби за преглед по реда на надзора - 7 души. Тези списъци мога да предам. И всъщност аз ще помоля председателството да бъдат предадени на народната представителка.

Това е отговорът ми на питането. Моля господин председателят да попита народната представителка дали е доволна от отговора.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Народният представител Димитрина Петрова доволна ли е от отговора?

ДИМИТРИНА ПЕТРОВА: Доволна съм от отговора. Изобщо не съм доволна от направеното по въпроса. И искам да използвам случая да отбележа и да повтора датата, на която в това телевизионно предаване беше оповестено помилването. Аз съм казала "реабилитация". В случая цитирам по бюлетин на БТА от 25 май тази пролет, т.е. две седмици преди изборите. Благодаря на министъра, доволна съм от отговора.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Манол Журналов да изложи своето питане.

МАНОЛ ЖУРНАЛОВ: Уважаеми дами и господа! За да направя това питане в писмена форма, изхождам от главното съображение, че никоя икономическа система не може да бъде реформирана успешно, без да има в основата си реформа в правната си система. Имаме такива опити още от 1964 г., когато пет пъти правихме стопански реформи, но не бяха придружени с правни реформи. Считаю, че няма нужда да ви чета всички мои въпроси, които съм поставил на господин министъра.

Искам да ги обобщя в два главни отдела.

Има ли сега програма минимум и програма максимум за реформиране на правната система? Освен това понеже след време ще работим основния закон, много се интересувам от въпроса за принципа - изборността на съдиите - ще бъде ли поставен този въпрос като принцип или ще се върнем към онази система, когато съдиите не бяха избирани?

За да не губя вашето време, няма да ви чета всички въпроси, които са зададени в писмена форма на господин министъра. Смятам, че той ще каже какви са тези въпроси. Поставил съм и някои други неща.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата министър Пенчо Пенев.

ПЕНЧО ПЕНЕВ: Уважаеми господин председателю, уважаеми дами и господа народни представители! Питането на г-н Манол Журналков - народен представител от 102. изборителен район - град Пловдив, обхваща шест конкретни въпроса, които той най-общо обобщил в две групи. Бих могъл да ви ги прочета така, както са представени подробно. Тъй като той не счита това за необходимо, ще премина към отговора на въпросите така, както той ги групира.

Първата група въпроси от тези шест въпроса е дали Министерството на правосъдието има програма минимум и програма максимум относно цялостна реформа на "съдебния триъгълник" (такъв е изразът в питането) съд, обвинение и защита. Ако има такава, кога ще се предложи за разглеждане от Великото Народно събрание и други въпроси, свързани със съдебната система в страната.

Искам най-напред да ви осветля за това, че Министерството на правосъдието при сега действащата Конституция, в рамките на дейността на правителството, сформирани на 8 февруари т.г., предложи на Министерския съвет и бе приета краткосрочна програма за укрепване на съдебната система. Тази краткосрочна програма обхваща няколко пункта, свързани с повишаване авторитета и общественото положение на съдийския корпус. Във връзка с това бяха предприети някои конкретни мерки, които, смятам, че дадоха положителен резултат.

На първо място бяха върнати на правосъдието всички сгради, които то притежаваше като съдебни палати, и които неправомерно бяха отнети по време на тоталитарния режим. Във връзка с това излязоха две постановления на Министерския съвет. Няма да цитирам точното им съдържание. Имам го. Който желае, би могъл да се запознае с него. Освен това бе върната и Съдебната палата в град София с известен срок, който се дава с оглед безболезнено да може да стане изнасянето на Националния исторически музей.

Освен това Министерството на правосъдието положи усилия и с помощта на обществени организации и на общинските народни съвети по места успя да вземе за нуждите на правосъдието и други сгради, освен тези, които ни бяха върнати в населени места, където съдебните органи работеха при ненормални условия. Няма да ви ги изброявам, но това са редица населени места.

Освен това бе освободено от забрана строителството на съдебните палати в Силистра, Толбухин и на някои други места.

Тези мерки бяха предприети веднага след формирането на правителството. За този срок бяха успешно проведени.

Освен това излезе разпореждане на Министерския съвет, което до някъде можа да постигне едно по-справедливо заплащане на високо отговорния съдийски труд.

Бяха предприети и някои други мерки. В подробности няма да се спирам. Мерките целят да повишат авторитета при сега действащата нормативна уредба, при сега действащата конституционна уредба.

Бяха направени редица структурни изменения в Министерството на правосъдието. Беше възстановен Съветът по законодателството, който преди неправомерно, според нас, беше придаден и иззет от Министерство на правосъдието, където винаги е бил, и беше придаден към Държавния съвет.

Извършиха се и други структурни промени в рамките на Министерството на правосъдието, с които мисля да не ви занимавам.

По-скоро и по-важно е да отговоря на другия въпрос - какво в дългосрочен план, не само Министерство на правосъдието, но и правителството имаха като идея да извършат в по-далечно бъдеще.

Във връзка с това искам да кажа, че ние разработихме съвместно предложение на Съюза на съдиите и съдебните служители в България и на Министерство на правосъдието за промени в правната система. Това предложение бе разработено и разпратено на ръководствата на всички основни политически сили в страната. То бе изпратено на президента и на министър - председателя. Това предложение се посрещна, поне такъв е отговорът, със задоволство, с удовлетворение. Според всички, с които съм разговарял, представлява добра основа за бъдещата съществена реформа на съдебната система.

Тъй като въпросите, които се задават, носят и конкретен характер, бих искал с няколко думи да ви очертая в какво се състои това предложение и тази реформа.

Най-напред първият раздел е разделът за правова държава. Това, което се предлага, всъщност касае онази част от Конституцията, която ще трябва да уреди съдебната власт. Тази власт трябва да бъде равнопоставена и независима като една от трите власти в държавата - законодателна, изпълнителна и съдебна. Принципът на разделението на властите, който е регламентиран сега в измененията на Конституцията, следва да се доразвие, тъй като засега е само една декларация и да се конкретизира в новата Конституция и в цялото законодателство, за да се осигури действителна равнопоставеност, балансиране и взаимна контролируемост на трите власти.

Вторият раздел е посветен на съдебната власт. (Съвсем конспективно ви излагам тези идеи.) Съдебната власт трябва да бъде независима от законода-

телната и изпълнителната. Като самостоятелна власт в държавата трябва да е подчинена само на закона.

Ние считаме, че съдебната власт трябва да се упражнява от единна съдебна система, която да включва съда, прокуратурата и следствието.

При сегашната правна уредба те са отделени и обособени в самостоятелни правни институции, въпреки общата си цел и предназначение - да регулират гражданските, административните, трудовите и семейните правоотношения, да решават възникнали конфликти, да водят борба с престъпността, като разкриват и санкционират правонарушителите.

Това разделение и обособяване на отделните функции от общата функция на правосъдието в отделни самостоятелни институции на практика доведе до съществена дискоординация на работата. Лиши общия процес на правораздаване от действителен контрол и взаимна връзка.

Така че ние считаме, че за в бъдеще цялостната съдебна система трябва да включва съда, прокуратурата и следствието. Да се предвиди и въвеждането на института на съдията-следовател, който не е нов за българската правна система и за нашата традиция.

Освен това в това предложение (това също е конкретно питане на народния представител) се съдържа идеята за триинстанционно производство и изграждане на апелативни съдилища и прокуратури към тях; изграждане на Върховен касационен съд. Успоредно с тази система се предлага да се изгради и система на административен съд. Няма да мотивирам всяко едно от предложенията. Само информативно ви запознавам с тях.

Има специален раздел за административно правосъдие. Той е посветен на създаването на действителни правни гаранции - законни и съдебни - за защита на правата на гражданите от евентуален административен произвол.

Специален раздел се предвижда и за осигуряване независимостта на съдиите и повишаване престижа на съдебната власт. Ние смятаме, че съдилищата и съдебната система трябва да имат самостоятелен бюджет, самостоятелен фонд "Съдебни сгради", а що се отнася до статута на съдиите, той трябва да бъде избран от Народното събрание, с варианта назначаване на президента. Предвиждаме пожизнен избор или назначаемост на съдиите. Това ще осигури тяхната действителна независимост и подчиненост само на закона.

Тук се поставя въпрос и за участие на обществеността в правораздаването. Това е един много голям въпрос и конкретен отговор на това предложение, което Съюзът на съдиите и Министерство на правосъдието правят, не е засегнат изчерпателно. Той само е маркиран. По него очевидно ще трябва да се помисли сериозно. Да се помисли в Законодателната комисия, в Комисията по

изработване на новата Конституция, за да се даде най-подходящото за нашите български условия разрешение.

Очевидно е, че Институтът на съдебните заседатели в сегашния му вид е неудовлетворителен.

Предвижда се и повишаване ролята на Министерство на правосъдието, което няма да има функциите, свързани само със законодателния процес и известни организационни функции във връзка с дейността на съдилищата, а ще бъде издигнато на едно качествено ново равнище в осъществяването на тези функции. Преди всичко имам предвид кадровото обезпечаване, повишаването на квалификацията на съдиите - изобщо грижите за съдебната система като цяло.

Особено съществени изменения предвиждаме във функциите, които Министерство на правосъдието трябва да има по повод осъществяването на законодателния процес. В предложението се предвижда Министерство на правосъдието действително да се превърне в действителен юридически съветник на правителството от една страна, и помощник на Законодателната комисия на Народното събрание от друга. Аз и сега искам да ви уверя, че създаденият или поточната дума е току-що възстановеният Съвет по законодателството към Министерство на правосъдието е на разположение със своите специалисти, със своите експерти, с широките експертни групи, които са създадени към него в различни клонове и области на правото, да окаже най-действена помощ, когато тя бъде потърсена от Законодателната комисия на Великото Народно събрание. Ние имаме и конкретен проект, който ще представим на вашето внимание във връзка със законодателната дейност - разработване на нормативни актове, в които бихме могли да вземем дейно участие в рамките на този Съвет по законодателство.

Втора група въпроси, поставени в питането, касаят нормативната и нормотворческата дейност в страната. Задава се въпросът колко са действащите нормативни актове в България, колко от тях действуват към днешна дата - колко закони и колко подзаконовни нормативни актове. Отговорът на въпроса се съдържа в многотомния сборник "Нормативни актове". В този сборник са систематизирани всички нормативни актове, които са публикувани в "Държавен вестник" - общо 22 тома. Към сборника има указател и всеки, който желае, може да се запознае подробно с броя на нормативните актове, със списъка им по ранг и т.н.

Все пак от справката, която беше направена, броят на законите съгласно този указател, издаден през 1987 г., е 100. С приетите нови закони през 1988, 1989 и 1990 г. - общо 13 на брой, общият брой на действащите закони в страната става 113.

Броят на нормативните укази е 86.

Общият брой на нормативните актове обаче, независимо от техния ранг (т.е. тези с по-нисък ранг) е много по-голям от посочения от уважаемия народен представител. Не си спомням бройката, която той беше посочил, но тя беше по-малка.

Задава се и въпросът какво е съотношението на обнародваните и необнародваните постановления на Министерския съвет. Съгласно чл. 84 от Конституцията на Републиката и чл. 37, ал. 1 от Закона за нормативните актове, нормативните актове се обнародват и влизат в сила три дни след това обнародване. Това обаче е предвидено изрично само по отношение на законите или указите, които след това биват санкционирани със съответен закон.

Наистина има актове на Министерския съвет, които са непубликувани. На въпроса какъв е техният брой, е много трудно да бъде отговорено с точност. Питането е за периода от 9 септември досега, а не за по-кратък период от време. За да се отговори, необходимо е да се направи цялостно изследване, което би отнело може би няколко месеца. Приетите от Министерския съвет актове след 9 септември са няколко хиляди, голяма част от които са вече изрично отменени. Друга част са мълчаливо отменени с приемането на по-нови актове, регулиращи същата или подобна материя. Трета част са загубили своето значение и не се прилагат, тъй като вече не съществуват съответните ведомства, които следва да ги прилагат. Четвъртата част са нормативни актове, с които се изменят и допълват други действащи нормативни актове.

Редица актове на Министерския съвет не са публикувани, тъй като нямат нормативен характер. Техният характер е организационен, т.е. това са актове на изпълнително-разпоредителната власт в рамките на нейното функциониране.

Други от актовете на Министерския съвет, които не са публикувани, имат срочно или еднократно действие. За краткото време, с което разполагахме, успяхме да проверим, че през 1990 г. няма непубликувани нормативни актове на Министерския съвет. Няколко приети от Министерския съвет нормативни актове все още не са публикувани, но са изпратени в редакцията на "Държавен вестник" и чакат своя ред за публикация.

Така че в това отношение, струва ми се, онзи ангажимент, който пое правителството в началото на своя мандат, да огласява всички свои нормативни актове, постановления, разпореждания, считам, че е спазен.

Отново правя справка с въпросите, които бяха зададени. Мисля, че с това отговорих на питането на уважавания народен представител г-н Манол Журналов. Искам само това да добавя във връзка с актовете на Министерския съ-

вет, че Министерство на правосъдието представи тези дни доклад в Министерския съвет с проект за разпореждане, съгласно който, ако се приеме това разпореждане, всички подзаконовни нормативни актове и по-специално тези, издавани от ведомствата, трябва задължително да минават за правна експертна оценка през Министерство на правосъдието. Досега съществуваше такова разпореждане на Министерския съвет, но то невинаги се спазваше. Сегашният проект предвижда сигурни гаранции, че това ще става. Според нас това ще подобри съществено работата на Министерския съвет в правотворческата или нормотворческата дейност, която му е дадена от Конституцията и съгласно Закона за нормативните актове.

Това е моят отговор. Въпросите изискваха твърде, твърде много време за един обстоен отговор. Аз винаги съм готов да продължа отговора на всеки един от тях в един разговор с уважаемия народен представител, ако той прояви желание за допълнителни данни или разяснения.

Освен това искам да уверя всички народни представители, че всеки, който пожелае да се запознае с предложението на Съюза на съдиите и съдебните служители в България и на Министерството на правосъдието за промени в правната система, с този материал, може да го стори било като се обърне към ръководството на своята партия, където има такъв материал изпратен, било като се обърне директно към Министерството на правосъдието и той ще му бъде предоставен.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Народният представител Манол Журналов доволен ли е от отговора на министър Пенев?

МАНОЛ ЖУРНАЛОВ: Аз много благодаря на г-н Пенев, че той отговори и съм доволен от отговорите по няколко въпроса.

Обаче не съм доволен изцяло. Не съм доволен изцяло, защото по два въпроса, които според мен са принципи, той взе едно отношение, което може да бъде атакувано извънредно.

Престижът на съда от десетки години пада все повече и повече, защото е прието изборното начало. И защото не се връщаме към онова начало, което даваше стабилност на нашето съдебно ведомство.

Не съм доволен също така от отговора по отношение на връщане на съдебните палати. Вие знаете, че след 9 септември се получи така, че всички съдебни палати бяха направени административни сгради. Аз не съм доволен от този отговор, защото в София Съдебната палата не е върната още, а да не говорим за други съдебни палати, които още служат за административни сгради. Аз мисля, че съдебните палати са един храм, където трябва да служи съдебният триъгълник. И затова никога не трябва да се посяга на този храм.

В тези две насоки на съм доволен от отговора. А по всички други въпроси съм извънредно доволен.

ПЕНЧО ПЕНЧЕВ: Мога ли да дам пояснения по тези въпроси?

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Да, разбира се, министър Пенев. Заповядайте.

ПЕНЧО ПЕНЕВ: Аз казах, че просто времето ме притеснява, но сега ще бъда по-конкретен.

Във връзка с изборното начало. Аз казах, че в концепцията, която е изработена от Съюза на съдиите и Министерството на правосъдието, този въпрос е поставен вариантно. Предвижда се изборност от Народното събрание или назначаемост от Президента.

МАНОЛ ЖУРНАЛОВ: С укази, както беше някога.

ПЕНЧО ПЕНЕВ: Да. Това ще бъде поставено на вниманието на Великото Народно събрание, когато приемаме Закона за устройство на съдилищата и съответния раздел в Конституцията, за да решат кое е по-улачно за съдебната система.

Но това, което според мен е по-съществено и което наистина гарантира престижността и независимостта на съдията и на съдийския корпус, това е началото на несменяемост на съдията, или така нареченият пожизнен избор, или пожизнено назначаване на съдията. Това е една действителна гаранция. Това означава, че един съдия не може да бъде отзован, не може да бъде отстранен от изпълнението на своите задължения, освен в стриктно определени и изчерпателно изброени случаи. Аз няма да ги изброявам, но това са тежка болест, или друга тежка обективна невъзможност да изпълнява задълженията си. Така че той няма да бъде зависим от каквато и да било местна власт или администрация.

Така че, аз мисля, че това начало е много съществено и много важно. Безспорно и другото има значение - дали да бъдат изборни, дали да бъдат назначаеми. Но според мен пожизненият избор, или пожизненото назначаване - имам предвид пожизнено условно, става въпрос до съответната възраст, до пенсиониране и т.н. - това е истинската, това е голямата гаранция, което предвиждаме. А що се касае до изборност или назначаемост, това също ще се дискутира, ще реши Великото Народно събрание кое е по-удачно да се приеме.

Относно съдебните сгради. Аз казах, че в момента няма съдебни сгради, които неправомерно да са били завзети от други органи на власт или обществени органи и организации, които не са върнати на правосъдието със съответен акт. И това е решение № 132 на Бюрото на Министерски съвет от 6 юли 1990 г., където е разпоредено да се освободят и предадат за нуждите на съдеб-

ните и прокурорските органи, съдебните сгради в градовете Враца, Стара Загора, Русе, Шумен, Ямбол и Трявна. В отделно решение има и за Съдебната палата в София. Някои от тези сгради вече се заемат от органите на правосъдието, от съдилищата и прокуратурите, за други от тях има определени близки срокове от няколко месеца, за да могат да се изнесат тези, които сега ги обитават.

За Софийската съдебна палата срокът е лятото на идущата година. Има се предвид, че изнасянето на Националния исторически музей все пак трябва да стане цивилизовано, трябва да стане с уважение към тази институция. Поради това е предвиден, а и ние възприехме като разумен, един по-дълъг срок. Това мога да кажа и да конкретизирам по тези две допълнителни бележки, направени от г-н Журналов.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Както виждам, Манол Журналов, е доволен.

Давам думата на Георги Стойков, за да развие въпроса си към министър Бойко Димитров.

ГЕОРГИ СТОЙКОВ: Уважаеми господин председател, уважаеми народни представители! Питането ми към министър Бойко Димитров е свързано с това доколко е целесъобразно малка България да поддържа огромен за възможностите ѝ дипломатически корпус. Други малки държави, макар и с по-висок стандарт на живот от нашата, поддържат далеч по-малко на брой дипломатически представителства, без това навярно да накърнява всестранните им връзки със света. Освен в икономически аспект този проблем е свързан с повишаване качествата и ефективността от дейността на българските дипломати при новите световни дадености.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата министър Бойко Димитров.

БОЙКО ДИМИТРОВ: Уважаеми господин председателю, уважаеми госпожи и господа народни представители! Процедурно и от гледище на същността на въпроса бих помолил отговорът ми на този въпрос да се съчетае с питането, което отпрати към мен в своето изказване по отчета на правителството уважаемият народен представител Петър Корнажев, тъй като темата и съдържанието на неговите въпроси е близка или се покрива с питането на уважаемия народен представител Георги Стойков, ако, разбира се, не възразите.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Мисля, че няма да възразите, господин Корнажев? Може би да развиете въпроса си?

ПЕТЪР КОРНАЖЕВ: Не, нека да отговори.

БОЙКО ДИМИТРОВ: Аз ги помня, отбелязал съм ги.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Значи едновременно ще отговорите, а след това господин Корнажев ще вземе отношение.

БОЙКО ДИМИТРОВ: Ще почна с въпросите на г-н Корнажев, тъй като те бяха малко по-остри и пикантни, бих казал, и от тях ще премина към обобщения отговор на питането на г-н Георги Стойков.

Първият въпрос на г-н Корнажев беше - в момента колко посланици има със срок на пребиваване на работа в чужбина повече от три години, кои са те и с каква партийна принадлежност?

В момента имаме общо четирима посланици зад граница, които ще навършат през следващите два месеца четиригодишен престой. Това са посланиците в Кувейт, Мадрид и Берлин. В началото на 1991 г. ще навърши три години престой и посланикът в Тунис.

Ще си позволя да поясня, че линията, която Министерство на външните работи провежда сега, е за стриктно спазване на приетия у нас, както и в практиката на повечето други държави, обичаен мандат за работа на посланиците зад граница от четири години. Специално подчертавам това, защото след 10 ноември заварихме сериозни деформации и във формирането, и в движението на дипломатическия корпус. Става дума за неоправдано често продължаване на престоя зад граница, за задържането на работа на един значителен контингент на навършили пенсионна възраст. И не на последно място за неадекватно професионална подготовка, политически, делови и морални качества.

За да се преодолее това заварено положение, в последно време беше извършено едно кадрово обновление на ръководния дипломатически състав зад граница.

Общо са отзовани 59 посланици и генерални консули. От тях 47 вече са се завърнали, а останалите 12 ще се завърнат през следващите седмици до един месец. От отзованите са пенсионирани 20 и е предстоящо пенсионирането на още 7, или общо 27.

Тези, които не са кадрови дипломати и не подлежат на пенсиониране, се извеждат от системата на министерството.

През същия този период са встъпили в длъжност 20 нови посланици и са в процес на назначаване и подготовка за заминаване още 17, или общо 37. Всички те са кадрови дипломати със съответното образование, старши опит на работа в министерството и зад граница.

Има 14 вакантни посланически поста. Между тях редица приоритетни от гледна точка на интересите на страната, като Бон, Варшава, Вашингтон, Лондон, Москва, Токио и други.

Имайки предвид критериите, които прилагаме, предстояща е подмяната на още няколко ръководители на мисии между тях - Мадрид, Атина и други.

Що се отнася до партийната принадлежност, като се имат предвид критериите за подбор и издигане на кадрите в условията на еднопартийна система, очевидно е, че по същество всички ръководни дипломати и значителна част от останалите служители в системата на Министерството на външните работи са били членове на управляващата партия, а вероятно и сега остават членове на БСП.

Ще си позволя да отбележа, че на среща на Председателя на Републиката г-н Желю Желев, която се състоя по негова инициатива с българските посланици зад граница, както и с отговорния състав на министерството този въпрос беше поставен, разискван и от страна на ръководството на министерството, и от страна на ръководния състав, от страна на дипломатите, които работят в министерството и зад граница. Постановката за деполитизация, не точно в тесния смисъл на тази дума, защото Министерство на външните работи не може да не се занимава с политика, а създаване на една непартийна дипломатическа служба при установяване на членство в партията на тези от нашите служители, които са били в нея, трябва да се приема с разбиране и подкрепа.

Искам да добавя, че и в Централното управление на министерството, и в състава на посолството са работили, работят и сега немалко безпартийни служители. Не мога да отговоря на г-н Корнажев колко в момента са партийните членове в Министерството на външните работи.

Още в края на март в съответствие със Закона за политическите партии партийните организации бяха изведени от системата на министерството и дипломатическите мисии и беше преустановена всякаква партийна политическа дейност в министерството и зад граница. В системата на министерството функционира само синдикалните организации. Това решение стриктно се спазва.

Заедно с това от кадровите справки, формуляри и всякакви други документи са отпаднали и данните, отнасящи се за партийна принадлежност. Ние не водим на отчет, не разполагаме и не търсим тези данни. Не би било уместно, струва ми се, да правим сега анкета за това кои от служителите на министерството са останали в БСП, кои са отпаднали и кои са се ориентирали, да речем към СДС. Мога да уверя, господин Корнажев, че има и такива и те не са малко на брой.

Струва ми се, че с това отговарям на третия Ви въпрос.

За да не се създаде впечатление, че смятам това, което е направено, за необходимо и достатъчно, за да се преодолее партийният характер на дипломатическата служба, ще добавя и следното. Това е само една начална, може да се

нарече даже символична стъпка. Целта е деполитизация на кадровата политика на министерството, за да се изгради една непартийна гражданска дипломатическа служба така, както бе поставен и въпросът в обръщението на президента г-н Жельо Желев в неделя по повод на конфликта в Персийския залив.

На дневен ред в министерството стоят следните въпроси:

Първо, попълване свободните дипломатически бройки в щата на министерството, а такива има, и то доста, независимо от съкращенията, които сме извършили, чрез конкурс, абсолютно открит за всички независимо от политическата им принадлежност. Ще добавя даже нещо друго. Може би с предимство да се ползват при други равни условия кандидати за този конкурс, които не принадлежат и не произлизат от средите на БСП. *(Шум в залата)*

Второ, при попълване на вакантните постове за посланици зад граница *(моля колегите отляво да не реагират, поне да ме изслушат. Шум и частични ръкопляскания от блока на БСП)* да се излъчват и назначават кандидати, които да произлизат от политически среди извън Социалистическата партия или от безпартийните среди. Естествено касае се за специалисти, притежаващи образование, професионален и жизнен опит и не на последно място, владеещи чужди езици. Такива хора, убеден съм, може и трябва да се намерят.

Цялостното и трайно уреждане на този въпрос ще стане със законодателната реформа на държавната администрация, която очакваме от Великото Народно събрание, и в тези рамки чрез един закон за дипломатическата служба. Първият работен вариант на проекта за такъв закон е подготвен в министерството. Готови сме да продължим работата по него съвместно с експерти, а и с членове на съответните комисии на Великото Народно събрание.

Имаше и втори въпрос, зададен от г-н Корнажев - колко сътрудници от апарата на бившия Централен комитет на БКП са минали на работа в Министерство на външните работи.

Има се предвид очевидно периодът, откакто аз съм министър. Общият брой е 20 души. От тях 4 са преминали по решения, взети преди 10 ноември, но изпълнени непосредствено след това.

Втората група са назначени в началото на годината, когато нито аз, нито господин Корнажев сме очаквали да разберем какви промени ще стават.

В последните месеци са назначени 6 души. От 20-те души 9 са назначени зад граница, а 11 в Централно управление.

Някой попита колко са посланиците? Четирима са посланици.

Някои обяснения. Касае се за хора само от Международния отдел на бившия ЦК, само за професионалисти, само за кадрови дипломати с продължителен стаж в министерството и задграничните мисии, т.е. все за хора, които са

се формирали и развивали като кариерни дипломати. В определен етап са били изтегляни на партийна работа, пак като специалисти в партийния апарат.

Това беше една неизбежна за времето последица от срастването на партия и държава.

Второ, приемането на тези хора в министерството е станало на основа на индивидуална преценка и те са третираны наравно при определяне на ранг, месторабота и длъжност с другите служители, без привилегии, но и без дискриминации.

От гледище на кадровия състав на министерството това преливане някакви съществени последици няма, тъй като в момента и след това в министерството остават незаети 75 свободни, казвам, дипломатически бройки.

Четвъртият въпрос на г-н Корнажев - май вече тук преминаваме към въпроса на народния представител Георги Стойков - беше следният: "Не мисли ли министърът на външните работи, че ние поддържаме посолства, които ни струват скъпо? В държави, където наши технически интелегенти и лекари получават ниски заплати - аз малко редактирам стенографския протокол може би не точно - заради комисионите на българската държава. Това може ли да търпим и докога ще търпим" - това е въпросът на г-н Корнажев.

И аз смятам, както смята г-н Корнажев, че не би следвало да поддържаме толкова много посолства с такъв голям персонал. Не беше правилно и положението, при което наши специалисти се изпращаха зад граница чрез български стопански организации "Медексим", "Техноимпекс" и други при неблагоприятни за тях заплащания и други условия, включително високи комисиони за организациите и отчисления за държавата. Говоря в минало време, защото нещата започват да се променят и трябва да продължат да се променят до пълно изправяне на тези деформации.

Още в началото на своя мандат сегашното правителство взе решение, с което се дава възможност за преминаване на специалисти лекари и всякакви други по тяхно желание на индивидуални договори. На такива начала в Либия например са преминали вече 400, или всичките практически медицински специалисти.

Тези, които работят по индивидуални договори, се освобождават от всякакви финансови задължения към български организации или българската държава освен ако самите те пожелаят да правят вноски за социално осигуряване. Запазва се и възможност в същото време на тези, които желаят да заминат чрез посредничеството на български стопански организации, при много по-ниски отчисления за самите изпращащи организации срещу конкретни услуги и задължения на тези организации.

Тук може би съм неточен, но от информацията, която имам, комисията е 15 до 25 на сто в сравнение с 40 на сто в миналото. Българската държава никакви отчисления от тези комисиони на стопанските организации вече не получава срещу заплатите на специалистите.

Толкова по въпроса за специалистите.

А сега изобщо за броя, щата и издръжката на българските посолства в чужбина. С това минавам вече към същината на въпроса на народния представител Георги Стойков.

Към 10 ноември 1989 г. Народна република България е имала дипломатически отношения със 122 страни и е поддържала 97 дипломатически представителства зад граница. От тях 80 посолства, 4 постоянни представителства, 13 генерални консулства. Едно уточнение: не във всички страни, с които имаме дипломатически отношения и поддържаме дипломатически отношения, непременно разкриваме съответни представителства.

По предложение на правителството, предприето по инициатива на Министерството на външните работи, са закрити 19 посолства и 1 генерално консулство, от тях 2 в Западна Европа, 4 в Азия, 8 в Африка и 5 в Латинска Америка.

Същевременно са открити 2 нови посолства във връзка с възстановяване на дипломатически отношения с Република Корея в Сеул и с възстановяване на дипломатически отношения с Израел ще се разкрие в Тел Авив.

Към днешна дата броят на страните, с които поддържаме дипломатически отношения, е нараснал с 6. Освен Израел и Южна Корея са установени или са възстановени дипломатически отношения с Ирландия, Намибия, Оман и Чили. В момента имаме общо 79 дипломатически представителства, или с 18 по-малко, отколкото бяха преди.

Същевременно с решение на ръководството на министерството е съкратен задграничният щаб. От общо 544 дипломатически бройки са съкратени 512 - с 65 техническите бройки. Тук пропорцията е в полза на съкращаване на дипломати и запазване на повече технически сътрудници в съответствие с нормалните тенденции в съвременната управленска практика.

Идеята на народния представител Георги Стойков за регионални посолства в дадена страна, която е по-важен наш партньор, които да представляват интересите на България и на други страни от райони, не само че не ни е чужда, но вече я осъществяваме.

Само един пример от Африка. Бяха съкратени посолствата в Гвинея, Заир, Замбия, Кения, Конго и Танзания. И останаха да функционират посолства само в следните страни: Ангола, Гана, Етиопия, Зимбабве, Мозамбик и Нигерия.

Тоест остават 6 посолства, които осигуряват дипломатическо представителство в повече от 20-те страни в този район на Африканския континент.

Аналогична е картината и за Латинска Америка, където са закрити 5 от сегашните посолства и са запазени в 5 страни - Аржентина, Бразилия, Куба, Мексико и Никарагуа. Обсъждаме въпроса за преместване на посолството от Никарагуа, която закри своето посолство в България, евентуално в Чили или Венецуела - страни, които имат сега или в перспектива по-голямо значение от гледище интересите на страната. Бих искал да отбележа в заключение, че това, което е извършено, разглеждаме само като една първа фаза в съкращаването и рационализирането на българското дипломатическо присъствие зад граница. Убеден съм, че резервите в това отношение далеч не са изчерпани и че този процес на преосмисляне и преоценка и на съответните практически действия трябва да продължи.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата народният представител Петър Корнажев.

ПЕТЪР КОРНАЖЕВ: Господин председателю, госпожи и господа народни представители! Аз съм доволен от коректността на отговора, но не от неговата пълнота. Ползувам справка от служител на Министерството на външните работи и ще си позволя да посоча конкретни имена и конкретно участие в миналото.

Заместник-министър на Министерство на външните работи е г-н Еньо Савов, който според моята справка, е работил в така наречения отдел "Задгранични кадри" на ЦК на БКП, ръководител на който беше небезизвестният Мирчо Спасов.

Друг заместник-министър на външните работи е г-н Филип Ишпекков, който е бил заместник-министър на земеделието и посланик в Либия по времето, когато е сключен между нашето посолство заемът, който едва ли е много изгоден за България.

В Лондон е посланик г-н Димитър Жулев, който беше продължително време министър в кабинети, които сега са отречени.

В Мадрид е посланик Иван Недев, който е работил в тясна близост с Милко Балев и е бил главен секретар на фондацията, ръководена от Владимир Живков.

В Париж е посланик Милан Миланов, който е работил в ЦК на БКП в непосредствена близост с Тодор Живков.

Във Виена е посланик Тошко Тошков, който е работил освен като служител на Централния комитет, но и като бивш секретар на учрежденския партиен комитет на министерството.

В Хавана е посланик Кирил Златков, който е бивши заместник-завеждащ отдел "Външна политика" на ЦК на БКП.

В Юнеско работи като посланик Евгени Кирилов, който е бил главен секретар на фондация "Людмила Живкова".

Имам още имена. Преминавам към едно много характерно име.

В Съветския съюз е назначен, вероятно през периода на това правителство, не друг, а Георги Танев, който беше снет като министър на вътрешните работи в предишното правителство по повод на историята с Екофорума.

Господин министърът на външните работи с основание каза и аз му благодаря за тази коректност, че 20 души от апарата на Централния комитет са преминали в министерството, от които, повтарям неговата цифра, 16 са в министерството. И много странно звучи обяснението, че не е известна партийната принадлежност на тези хора сега, защото едва ли има някой, който е работил в ЦК на БКП и е преминал сега в министерството, веднага се е деполитизирал. *(Оживление)*

Наред с това искам да ви обърна внимание на две небезизвестни имена за българския народ.

В системата на това министерство работи лицето Любомир Шопов, който е син на генерал Шопов, а също и Христо Малеев, който е племенник на Тодор Живков.

Така че аз за себе си не приемам, че кадровата промяна в министерството за тези 6 месеца е достатъчна.

По другия, некадрови въпрос, а икономически, по който беше и въпросът на моя колега Стойков, искам да добавя следното. Окрупняването, проверката, закриването на посолствата можеше да стане за 6 месеца. Шест месеца не са никак малко, особено когато ние говорим за външния дълг на България, за икономическата криза, за ръба на катастрофата и т.н.

Освен това би трябвало Комисията по външната политика, която наскоро избрахме и аз адресирам моите искания и питания към нея, да направи проверка какъв е персоналът на тези посолства, колко от тези хора, които сега работят там, са кадрови дипломати; колко от тях говорят чужди езици и стават за тази работа, за която са пратени там.

И най-накрая по въпроса, който беше последен от моите въпроси, и стенограмата е точна, господин Димитров. Тези хора бяха пращани на гурбет и българското правителство вземаше резултата на техния труд.

Но моят въпрос имаше и друг прицел: можеше ли и може ли и сега в посолствата да работят хора, които да са съоръжени с "Мерцедес" и други неща, а един главен лекар на болница или главен инженер, от който, повтарям, бъл-

гарското правителство печели, да сравнява своя стандарт със стандарта на дипломати, които поне по мое разбиране не са чак на толкова високо ниво?

Благодаря. *(Ръкопляскания отъдно и от центъра.)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата народният представител Георги Стойков да изрази своето отношение към отговора на министъра.

ГЕОРГИ СТОЙКОВ: За разлика от г-н Корнажев, аз съм доволен както от информацията, така и от интерпретацията на министър Бойко Димитров.

Благодаря.

(Ръкопляскания от страна на депутати от БСП)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Бойко Димитров.

БОЙКО ДИМИТРОВ: Г-н Корнажев, очевидно ние не се различаваме с Вас по принципите. Извинете, уважаеми г-н Корнажев, към Вас се обръщам и бих желал да ме чуете. Мисля, че не се различаваме нито в принципите на политиката, в която трябва да се върви, нито в това, че направеното досега не е достатъчно. Може да има спор по отделни личности. Бих желал да отбележа все пак, че посланикът Жулев е отзован и въпрос на дни е неговото завръщане. За другите не желая да коментирам персонално, не е моя работа това и не е уместно аз да давам персонални характеристики на хора, които работят в системата на Министерството на външните работи пред Народното събрание, публично. Аз естествено имам и съм длъжен да имам и лична, и служебна позиция по този въпрос. Но може да се разсъждава и "за", и "против" отделни имена. Затова мисля, че идеята, която подхвърлихте за един по-близък контрол, за един отчет на Министерството на външните работи пред Комисията по външната политика на Великото Народно събрание, е напълно уместно и ние сме готови да го направим.

Вашият въпрос, дали хората, които са минали от апарата на Централния комитет, членове на БСП, в министерството, доколко може да се вярва на промяната на техните убеждения. Толкова, колкото на тези хора, които напуснаха БСП и се преместиха в СДС през тези месеци (някои).

(Ръкопляскания)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата народният представител Крум Хорозов да постави своя въпрос.

КРУМ ХОРОЗОВ: Господин председателю, госпожи и господа народни представители! На 9 август отпратих питане до министъра на външните работи г-н Бойко Димитров. Защо българското правителство не осъди веднага агресията на Ирак, и едва след като Съветът за сигурност при ООН се намеси против заграбването на Кувейт, "от кумова срама" се укори Ирак от страна на

Министерството на външните работи. Мотивът ми беше следният: с вземане на в. "Дума" в очите ми се наби заглавието, написано с едри букви: "Ирак се съгласи да анексира Кувейт". Макар че съм спокоен човек, ме обхваща ярост. Как е възможно в официоза на управляващата партия да се пише, че агресорът се е съгласил (*Бурни възгласи на неодобрение от страна на депутатите най-вече на БСП*) да анексира. Но нали той затова е извършил агресията да завладее чужда земя и пороби чужди народи. За какво съгласие може да се пише?

След това прочетох в Декларацията на Министерството на външните работи, (разпространена от БТА), че изразявате своето дълбоко съжаление по повод този акт, българското правителство вече заяви, че изцяло подкрепя усилията на Съвета на сигурност на ООН за уреждане на кризата.

По същото време на иракския посланик у нас Фази Дакир ал Ани е било заявено от заместник-министъра на външните работи Филип Ишнеков, че българската страна "изрази надежда за намиране на мирен изход от създалата се обстановка". Тази мека позиция отговаря на заглавието на статията. Правителството трябваше остро и недвусмислено да осъди иракската агресия, като се имат предвид две неща.

Първо. Нашата страна се оказва дългогодишен кредитор и доставчик на оръжие на един режим, който го използва за агресивни цели, което обстоятелство налагаше остро порицание на Ирак.

Второ. С порицанието щяхме да покажем, че ние вече имаме определено отношение към понятието "агресор", което е новата позиция на правителството на демократизиращата се България.

Благодаря ви за вниманието.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата министър Бойко Димитров.

БОЙКО ДИМИТРОВ: Аз бих помолил г-н Хорозов още веднъж да помисли. Аз съм готов за отговор. Много Ви моля, още веднъж помислете. Прочетете... Първото нещо, което не ме засяга мен лично, нито правителството, тъй като в. "Дума" не е официоз на правителството, той е официоз на Социалистическата партия, но отразява (да се уважаваме поне) понякога неправилно позициите на Министерството на външните работи. Аз бих могъл да дам примери. Но във случая бих Ви помолил, ако става въпрос за в. "Дума", да прочетете под това заглавие, което Ви е смутило - и като съдържание на коментара по отношение на събитията, и малко по-долу, като съдържание на позицията на Министерството на външните работи, като говорител на правителството по отношение на кризата. Бих Ви помолил да се сетите за Обръщението на г-н Председателя на Републиката, от тази неделя, което потвърждава позицията на бъл-

гарското държавно ръководство и се цитират позициите, развити и изразени, доста преди това, в дните на развитието на кризата, от Министерството на външните работи по поръчение на правителството, съгласувано с Председателя на Републиката.

Ако този мой апел не Ви удовлетворява, бих добавил, че в момента в България се намира, по наша покана, специален пратеник на Емира на Кувейт, на законното правителство на Кувейт, което само по себе си е израз на зачитане и уважение към достойната позиция, която зае цялата наша общественост, цялата наша страна, в т.ч. всички политически сили и правителството по отношение на кризата, и да оттегли своето питане. Аз съм готов да отговоря на него и по същество.

/Бурни ръкопляскания/

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Г-н Хорозов, имате думата.

КРУМ ХОРОЗОВ: Питането ми беше отправено на 10, а сега развитите се събития са в друга светлина. Аз питах за момента защо в момента не реагирахме остро, тъй като ние сме едни от най-големите доставчици и кредитори на Ирак, които средства се използваха за агресия против мирни народи. За това питах. И то имаше тежест за тогава.

Благодаря.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Бойко Димитров.

БОЙКО ДИМИТРОВ: Аз разбирам, че г-н Хорозов по принцип оттегля питането си, но оставя елемента за спешността на реакцията, рефлексите на правителството и по-специално Министерството на външните работи. Агресията на Ирак срещу Кувейт започна на 2 август сутринта. Първата декларация на правителството, в която се осъждаше този акт, беше разпространена същата вечер, преди още Съветът за сигурност да вземе решение. За това в тази декларация, ако сте я прочел, накрая ние не подкрепяме резолюция, а подкрепяме усилията на Съвета за сигурност за уреждане на конфликта.

Що се отнася до заявленията и позициите на Министерството на външните работи и на правителството по отношение на санкциите и другите последвали резолюции, вижте - едно правителство, едно министерство не е информационна агенция. Трябваше да мине един един ден, за да проучим какви са решенията, как ни засягат, как ще ги изпълняваме, за да отговорим още същия ден. И двете декларации - първо - налагането на санкциите /подкрепихме и взехме решение да ги изпълняваме незабавно/, и третата декларация - обявяването на анексия - се появиха на другия ден след събитията.

Искам да кажа още нещо. То се отнася не само към уважаемия г-н Хорозов. Отправлям един апел към цялото народно представителство - силата и убе-

дителността на позициите не зависи от остротата на спитетите, които се употребяват. Важно е съдържанието, особено когато се отнася за външна политика. Желателно би било да стигнем до такова разбиране и умение да правим това и в нашата вътрешна политика. Но когато говорим за отношения с други държави, редно е, особено, ако искаме и нас те да ни уважават, да си мерим речника.

Използвам този повод да кажа това, тъй като и днес, и занапред ще се обсъждат въпроси на външната политика. Бях огорчен при обсъждането на една декларация по повод на отношения с една друга страна (и то съседна нам страна) в Народното събрание беше казано, че ако ние нещо не запишем или не направим, онази страна (беше назована по име), ще се отметне.

Бих направил поради това и процедурно предложение, ако то не е отчетено досега в правилника.

Нашите дебати директно се транслират (те са публични дебати) по радиото. Бих предложил, освен апела към народните представители да си мерят думите (не става дума за заглушаване на дискусиата, става дума за начина, по който се изказват мненията, засягащи чужди страни), когато в пленарни заседания на Народното събрание се дискутират въпроси на външната политика, за да може все пак да не сме сковани, да се спира временно (такава е практиката доколкото ми е известно в повечето други парламенти с развита парламентарна демокрация), да се изключват директните трансмисии. Тъй като присъстващите журналисти все пак се очаква, че могат да спестят някои по-изтървани не навреме или не намясто думи.

(Бурни ръкопляскания)

Беше поставен въпросът в едно питане, отправено вчера към министър-председателя, от името на парламентарния съюз на Съюза на демократичните сили, отнасящ се за:

Първо. (цитирам по памет, тъй като не можах да взема от министър-председателя въпроса) Дали в България са обучавани иракски военни кадри. Отговорът е - не. Не са обучавани.

Вторият въпрос е - дали в Ирак са изпращани и дали сега там има български военни специалисти или съветници. Отговорът е също - не, с изключение в миналото, през 60-те години, е имало малка група български военни медици. Това е в началото на 60-те години. Оттогава в Ирак не е имало и няма и сега никакви български военни специалисти.

По отношение на доставките на оръжие - спряни са от 1988 г., т.е. от година и половина България не доставя оръжие на Ирак и естествено при новите условия, самата мисъл за такова нещо, е изключена.

Що се отнася до това доколко разумно е било в миналото да се изнася оръжие за Ирак специално, а и за други райони - дали това е добра политика, дали е изгодни и дали е разумно да се изнася на кредит, ретроспективно погледнато, има основание за самокритика - за преосмисляне и за преразглеждане на тази политика. Съгласен съм със същината на въпроса, който беше зададен.

Бих добавил, не за да оправдавам и защитавам, подобно положение в каквото се намира сега България, т.е. с дълг на Ирак към България се намира и Франция, само че в много по-голям обем. Ирак дължи сега на Франция към 5 млрд. долара за изнесено оръжие, а дълговете на Ирак към Франция са към 18 млрд. По памет цитирам цифрата, тя може би не е точна. Самият Кувейт, който е подпомагал Ирак по време на войната му с Иран - е кредитирал тази страна с повече от 6 млрд. долара, които сега наред с всичко друго са погазени. Редица влиятелни конгресмени на САЩ припомнят сега, ще цитирам председателя на Сенатската комисия по въоръжените сили г-н Сен Мац, в изказване по повод на сегашната криза каза, че всички, които доставяха оръжие на Ирак или го подкрепяха, в т.ч. и Съединените щати, които по време на войната с Иран третираха Ирак като свой стратегически съюзник, имат сериозни основания за размисъл и самокритика.

Благодаря.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Аз отивам на среща с министъра на Кувейт, моля да ме извините.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Думата има народният представител г-н Соломон Паси, да развие своето питане отново до министър Бойко Димитров.

СОЛОМОН ПАСИ: Благодаря Ви, г-н председателю! Достопочтени депутати! Ще започна с процедурната бележка, която направи почитаемият външен министър, че когато се говори за външната политика, почитаемите депутати трябва да си мерят приказките. И тъй като аз не съм убеден, че почитаемите депутати са склонни винаги да си мерят приказките или че трябва те да си мерят приказките, затова аз бих подкрепил неговото предложение дебатите по външната политика да не се предават пряко по радиото и телевизията. В края на краищата един депутат трябва да може спокойно да квалифицира някой и друг "канибал", когото в миналото сме подкрепяли всестранно, братски и т.н. А това няма защо съответният "канибал" да го чуе. *(Оживление в залата)* Тук бих направил и една такава бележка, че в момента има наши граждани, които са в чужди държави. И в този смисъл може би е по-добре да спестим квалификацията на съответните държави и техните ръководители.

Сега ще премина към своя въпрос. Достойни сенатори, свидетели сме на политическата кончина и на идеологическото разложение на един от най-агресивните военно-политически заговори от Втората световна война насам. Свидетели сме на залеза на Варшавския договор. Без да коментирам целите, които този съюз претендираше, че си е поставил, онова, което той постигна, се простира в три посоки, а именно: системен експорт на комунизъм и революции, военен терор над собствените си членове, протекция и инспирация на световния тероризъм. Стратегическата мишена на този блок беше една - нашата планета. Неговата върховна цел беше тотална победа на световния комунизъм, изразена в глобален триумф на съветския империализъм. Това са оценки, които някои хора правеха още вчера, оценки, в които мнозина се увериха и днес и прелюдия към морала, който изглежда ще господства утре.

Каква далновидност прояви българското правителство, какво направи то, за да ни разграничи от срамното ни членство в престъпния съюз? Сега, когато от 7-те държави - членки, двете напускат Варшавския договор, замислен за НАТО, въпреки едната от тях напусна дори и себе си, другите две скъсаха безвъзвратно с комунизма, идеологическата плънка на този съюз, а третите две съвсем не са очарователен пример за подражание. Сега накъде ще поеме нашата, седмата по големина във Варшавския договор държава? За държавата-кокос на този съюз дойдоха съдбовни моменти, сега тя се разпада под напора на центробежните сили, пораждани и подтискани от нейната десетилетна, ако не и столетна имперска амбиция и конквистадорска политика. Сега империята е изправена пред грижата как да запази провинциите си, при което сигурността на сателитите става безспорно по-дребен кахър. Непо повече, какви гаранции ни остават, че една свободна държава, каквато ние постепенно ще станем, ще се радва на безкористното военно благоприятно положение на бившия си съюзен. Какви са нашите гаранции, че нашата страна няма да бъде зачеркнатата или разменена в списъка на военните протекторати на големия брат, както бяхме вече декласирани като търговски партньор и петролен клиент.

Разбира се, далновидната политическа линия на президента Горбачов и неговото политическо мъжество са фактори от световен мащаб, но все пак нашите непреходни гаранции, достойни сенатори, са в нашата независимост.

Очевидната посока на политическите процеси показва, че е време България да се загрижи за своята отбрана, като си подири както повече и по-надеждни съюзници, така и по-малко на брой и по-малки евентуални противници. Въпреки българските правителства много рядко са проявявали добър вкус при избора на съюзници и противници.

Като имаме предвид произтичащите от Хелзинкските споразумения ангажименти за създаване на общеевропейска система за отбрана и като имаме предвид, че тази система не би възникнала на празно място, а върху съществуващите военнополитически сили и реалности, и като имаме предвид посоката на политическата дифузия между двата военни блока, може с голяма степен на достоверност да допуснем, че европейската система за отбрана би възникнала именно на базата на Североатлантическия блок, като именно така се стимулира разрушаването на блоковата основа на отбраната в Европа.

Погледнато отгук, евентуалното присъединяване на България към 16-те членки на НАТО само ще ускори естествените процеси, ще даде една нова безпрецедентна сигурност на Балканите, ще стимулира икономическата интеграция с обединена Европа.

Какъв е отговорът на този въпрос? Дали България да застане на локомотива на политическото развитие или пък нашето правителство за пореден път ще ни накара да тичаме на куц крак след бързия влак на историята? Затова като имам предвид законите на здравия разум, позволете ми, г-н председателю, да се обърна към правителството със следното питане:

Уважаеми г-н министър-председателю, какви са перспективите щото България да се присъедини към военната или политическата организация на НАТО, като евентуално успоредно с това се дистанцира от Варшавския договор? Ако разбира се е останало нещо за дистанциране? Предприемало ли е вашето правителство стъпки в тази посока и бихте ли дали съответните препоръки на следващото правителство, което, както изглежда, ще бъде оглавено пак от Вас? Какъв е отговорът на този въпрос в светлината на развитието на Виенските преговори? *(Частични ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря.

Има думата Петър Корнажев.

ПЕТЪР КОРНАЖЕВ: Г-н председателю, госпожи и господа народни представители! Искам просто да ви уведомя, че становището на г-н Паси е негово, не е консултирано и не изразява становището на Съюза на демократичните сили към днешна дата. *(Ръкопляскания в цялата зала, повече в блока на БСП)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Този въпрос г-н Паси зададе наистина още на 9 август. И както е било уточнено в правителството, предлагам се министърът на външните работи г-н Бойко Димитров да отговори. Заповядайте.

БОЙКО ДИМИТРОВ: Уважаеми г-н председателю, уважаеми госпожи и господа народни представители! Аз съм изненадан от начина, по който г-н Паси разви своето питане. Разбира се, това е негово право. Фактът, че уважаемият

г-н Корнажев се намеси, за да се разграничи от него ми спестява необходимостта да отговарям на съжденията, епитетите, а и същинските неточности, меко казано. Аз ще отговоря по същество на въпроса, както го получих в писмена форма и беше зададен. Защото мисля, че по принцип въпросът за националната сигурност на България при оценката на отношението към Варшавския договор и към НАТО, от гледището на гаранциите за националната сигурност на нашата страна, един такъв въпрос е закономерен, зададен, разбира се, в друга форма.

Отговорът обаче, който дава г-н Паси, неависимо от привидната яснота и простота на алтернативата, която той предлага, излизане от единия и присъединяване към другия от двата военни съюза, е меко казано малко по-сложен. *(Оживление и ръкопляскания в залата)*

Една неточност, г-н Паси. Аз се опитах да Ви обясна при нашия много колегиален разговор в кулоарите. ГДР не напуска Варшавския договор. Случаят с ГДР е съвсем особен. Тя престава да съществува като държава. Оттам възниква въпросът за участието ѝ в НАТО. Ние нямаме официалната последна позиция на Унгария, но има заявление на унгарското правителство, че до края на 1991 г. тя има такова намерение, да излезе от Варшавския договор и да стане неутрална страна. И затова, когато разсъждаваме по този въпрос, трябва да се попитаме защо Полша, Чехословакия, пък защо и досега България не е поставила за себе си така този въпрос, г-н Паси, ние разсъждаваме по всички въпроси при новата обстановка, няма въпроси табу за специалистите, които работят в системата на Министерството на външните работи, а и за нашето правителство. Разсъждавали сме, но не сме си поставили сериозно този въпрос. Защо? Питали сме се и защо другите страни не си го поставят така. Защо никоя от неутралните и необвързаните европейски държави не е обявила своето желание да реши проблемите на сигурността си чрез присъединяване към НАТО. Да се попитаме и защо самата тази организация също никого не кани да се присъедини към нея в момента нито от Изток, нито от Запад?

За мен лично и за моите колеги отговорът е ясен и очевиден. За мен той съвпада с този отговор, който е даден и на партийна плоскост, не само правителствена. Ще ми разрешите това. Но понеже става въпрос за външната политика и това са въпроси, по които една страна, ако желае добре да защитава своите национални интереси, е добре да има национален консенсус. И за щастие, по мое убеждение, има национален консенсус в платформите на всичките политически сили, представяни в тази сграда. Даже не на основните, а на всичките. Отговорът, който всички си даваме е, че двуполносният, блоковият модел за сигурност в Европа, който все пак осигуряваше определена стабилност, и в

скоба все пак ще ви напомня, уважаеми г-н Паси, че през тези години, когато съществуваше тази система, когато България беше съюзена със Съветския съюз и през тези години, когато бяхме член на Варшавския договор, на Балканите, за разлика от предишните периоди, войни не е имало. Не искам да кажа, че си заслужаваше и си заслужава да се плащаше цената за блоковото разделение. Но то е факт така или иначе. И като го отричаме сега, все пак ще бъдем обективни и да отчитаме, че това разделение осигуряваше и определена военнополитическа стабилност.

Трайно перспективно решение за национална сигурност на България може и трябва да търсим само в общеевропейски контекст. Не е уместно да се възприеме един подход, какъвто вие предлагате, който би имал между другото и като своя последица произтичащото от съюзническата дисциплина ограничаване на самостоятелността, а понякога и накърняване на национални интереси на една малка държава, каквато е България. Нали сега ние стъпваме върху почвата на самостоятелно определяне на външната политика в съответствие със своите национални интереси, за да избързаме да ги подчиним на един алианс, в който ще трябва да ги ограничаваме.

Не говоря за това, че действително би могло една страна или група страни временно някакви конюнктурни предимства да спечелят при една подобна стъпка. Но всяка промяна във военнополитическата конфигурация на континента, която е едностранна, сепаратна, би предизвикала опасения, дестабилизация, особено в момента на бурни промени, които преживяваме.

Естествено ние си даваме сметка, че нещата радикално се променят. Някои от опасенията за външна заплаха изчезнаха, но се появяват нови. Това особено важи за България, защото сме разположени в район с бурно минало, обременено с наследство от териториални и национални конфликти. Намираме се на кръстопътя между Европа и Азия. Намираме се на прага между различни култури.

Какви изводи си правим всички ние? От предизборните платформи на политическите сили е видно, че има консенсус по този въпрос.

Първото е участието на България в съзиждането на общеевропейската система на сигурност - неблокова система, всеобхватна, в която на равни начала ще участвуват всички държави - големи и малки, естествено всяка от тях със своята тежест, и естествено една европейска система, която да включва САЩ и Канада.

Много важна гаранция за сигурността в тази система е очертаващото се все по-голямо сближаване. Надявам се, че се отива и към хомогенност на хуманитарните ценности, върху които са основани страните, които ще участву-

ват в тази система, на демократичните, политическите, правните и други обществени институции. Но самата система ще се основава все повече не на военна сила, а на разоръжаването, мерките за доверие, политическите гаранции, взаимната зависимост на политическите интереси.

Това е пътят, по който тръгват всички източноевропейски страни. Това е пътят, на който дава предимство и нашето правителство. В този дух участвуваме в подготовката за общоевропейската среща в Париж, която ще се проведе през тази есен на най-високо равнище с участие на 35-те държави-участнички. Това е среща, на която ще се разискват основите на този общоевропейски механизъм за сигурност. Може би ще се сложи начало на неговата реализация.

Смятаме, че в преходния етап, който преживяваме, нито НАТО, нито Варшавският договор са изживяли своята роля. За България съответно не е изживял ролята си Варшавският договор. Това е мнение, което се споделя от всички страни - членки, включително и от ГДР дотогава, докато участва в структурите на Варшавския договор. Споделя се и от Унгария. Правителството участва в тази дейност, която се извършва в рамките на Варшавския договор за преустройство на неговия механизъм в съответствие с новите реалности.

Убеден съм и всички споделят това, че докато съществува Варшавският договор в условията на неговата трансформация и преодоляване, ние сме заинтересовани да запазим гаранциите, които той предлага.

Не на последно място ние сме жизнено заинтересовани от тези гаранции, които ни осигурява двустранният договор за сътрудничество и взаимопомощ със Съветския съюз.

Що се отнася до НАТО - ще ви припомня, че българското правителство откликна положително, със задоволство на приетата от Съвета на НАТО на 6 юли 1990 г. декларация, с която бе предложено да бъдат изградени нови отношения на партньорство със страните на Източна Европа. Приехме тази протегнатата ръка. Ние считаме, че за България при тези условия е от интерес и с отделните страни, които членуват в НАТО, особено с основните държави, като се започне от САЩ, която е най-голяма, и стигнем до съседните страни от НАТО, трябва да изграждаме нови отношения на партньорство, в т.ч. и на въпросите на сигурността. Приехме както и другите източноевропейски страни, предложението да установим дипломатически отношения. Посланикът на България в Брюксел тези дни се завръща след отпуск. Той носи писмо, с което ще бъде, както са направили досега Унгария и Съветският съюз, акредитиран и като представител на България към НАТО.

Това са трите насоки, в които действа правителството. Т.е. основната, перспективната, общоевропейската система за сигурност. В преходния период

преустройство на отношенията във Варшавския договор и установяване на конструктивни, делови, полезни отношения със страните от НАТО, в т.ч. и с организацията като цяло.

Две думи за Виена. Ще си позволя да развия този въпрос, тъй като искам да направя едно предложение.

Значението на преговорите във Виена, които продължават доста време и вече са към своя край, е, че те ще заложат първия реален, конкретен, общоевропейски, военнополитически компонент на бъдещата система за сигурност в Европа.

Искам да отбележа, че това са примерът и случаят, когато правителството на Народна република България и по-специално Министерството на народната отбрана и Министерството на външните работи изработиха една собствена национална позиция и упорито, гъвкаво партньорство, но последователно и достатъчно твърдо я защитават, изхождайки от интересите на страната, които, до голяма степен, са обусловени и от особеностите на обстановката на района, в който сме разположени.

Няма да навлизам в подробности относно целите, които преследваме на Виенските преговори. Бих искал да отбележа само един принцип, който за мен е основополагащ. Това е принципът за равноправното третиране на всички райони в Европа, в т.ч. и на нашия район. Това означава, че решенията, които ще бъдат приети като цяло за Европа и за отделните райони, да не бъдат дискриминационни за района, в който се намираме.

На тази основа във Виена преговаряме за такова решение, което ще гарантира нашите интереси по отношение на другите съседни страни.

В рамките на Варшавския договор ние преговаряме по отношение на количествата въоръжения, които трябва да има в България, като запаси, за да се гарантират интересите.

Имам едно конкретно предложение.

Преговорите във Виена навлизат в решаващ стадий. Редица държави - участнички имат практиката да изпращат на преговорите свои депутати, членове на парламентарните комисии, които работят по тези въпроси. Това се прави с двойна цел.

Първо. Изпращаният парламент проявява своя интерес към това, което става, и своята подкрепа за това, което става. Не по-малко важно е и другото - вникване в същината на проблемите, които се обсъждат от гледище на интересите на страната, която представляват. Мисля, че ще бъде много полезно, поради което правя такова предложение, през септември, след подновяване на преговорите Великото Народно събрание да изпрати делегация във Виена, в

която да се включат членове на Комисията по външната политика и на Комисията по въпросите на националната сигурност и отбраната, за около една седмица, с цел запознаване с хода на преговорите. Това посещение би било полезно с оглед на началото на подготовката и провеждането на дебати първо в съответните комисии, а след това и във Великото Народно събрание в момента, когато договорът бъде подписан и бъде представен за ратификация.

Благодаря за вниманието. (*Ръкопляскания!*)

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Паси, доволен ли сте от отговора и разсъжденията на министър Бойко Димитров?

СОЛОМОН ПАСИ: Благодаря Ви, господин председателю. Достопочтени депутати! Разбира се, аз не съм доволен от квалификациите, с които високо уважаваният министър оцени моето изказване по същия начин, по който той не беше доволен от квалификациите, които се съдържаха в него. От това не съм доволен, но това не е тема за разговор.

Конкретно по въпроса, който бях задал: "Какво е становището на българското правителство?", аз получих един изключително изчерпателен отговор, от който напълно съм доволен.

По въпроса дали споделям това становище, това е вече въпрос, който подлежи на много дълбок анализ, който, както се сещате, не съм способен в момента да предложи пред вас.

Окончателният отговор на въпроса дали съм доволен е: "Да. Аз съм доволен."

Благодаря.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: При това положение дискусия не се открива.

Моля народният представител Илия Конев да развие своето питане.

ИЛИЯ КОНЕВ: Уважаеми колеги народни представители! Аз оставам при писмената формулировка на моя въпрос за състоянието на нашите отношения днес с останалите балкански страни.

Както каза преди малко уважаемият министър на външните работи, ние сме съучастници в изграждането на нова Европа. Дали този процес поставя някакви нови въпроси пред балканската политика на нашата страна и пред политиката на останалите балкански страни спрямо нас? Актуално ли е споразумението, което министрите на външните работи постигнаха на своята конференция в Белград? Дали се изменя концепцията на нашето правителство при съвременните условия спрямо балканските страни.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин министър Димитров, имате думата.

БОЙКО ДИМИТРОВ: Имам неприятното чувство, че може би дотягам на уважаемото народно представителство, но съм готов да отговоря.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГЪНЕВ: Моля ви, на дневен ред е този въпрос и мисля, че няма основание да не се обсъжда този отговор.

БОЙКО ДИМИТРОВ: Най-напред ще отговоря на това, с което завърши уважаемият народен представител Конев: има ли изменение в концепцията по отношение на съседните страни.

И има, и няма. Има в смисъл, че по-рано - имам предвид периода, когато не беше преодоляна блоковата конфронтация, Балканите се разглеждаха като единствен периметър, в който в определена степен, в рамките на Варшавския договор българското правителство може да си позволи някаква гъвкавост, инициатива и свобода на действие. В този смисъл и в практическите действия, и в мисленето на нашите специалисти в областта на външната политика Балканите придобиха едно несъразмерно голямо значение, което се дължеше именно на тази причина: това беше теренът, където нещо можеше да се направи самостоятелно, да се измисли нещо. Даже имаше и доста голяма доза на самостоятелност в тези многобройни балкански инициативи, които се обявяваха една след друга и в които имаше известно състезание между София и Букурещ в този период.

Мисля, че сега несъмнено ние не можем да се откажем и не бива да се отказваме от приоритетното място, което заемаме в отношенията със съседните страни. Това все пак е непосредствената среда - географска и социално-политическа - на нашата държава като самостоятелна и суверенна формация и на българския народ. Естествено е, че човек най-малкото трябва да се грижи за тази среда, едно правителство трябва да се грижи тази среда да бъде гарантирана, да бъде спокойна, т.е., ако отношенията не са на активно сътрудничество и добросъседство, поне да са нормални.

Но има и още нещо в хода към съседните страни освен това, че те занават приоритета си. Има един нов поглед и ние се стремим да го конкретизираме, тъй като засега това е само едно виждане. Това е на Балканите да гледаме не само като на подрайон на Европа и място, където все пак се кове в голяма степен нашата национална сигурност, където тя се опазва, но в същото време това е районът, със страните от който по един или друг път ние трябва заедно да търсим (поради това, че сме съседни) пътя си за приобщаването към Европа. Това са новите концептуални моменти, които исках да открия в началото.

От тази гледна точка ние се стремим и да изграждаме и нашите двустранни отношения. Какво може да се каже за тях?

Запазва се и дори нараства приоритетното значение на отношенията с Република Гърция. И двете страни имат реалистичен подход и общи интереси. Това е една солидна предпоставка за активно сътрудничество, за динамизма на контактите, който съществува и по държавна, и по обществена линия, в икономиката, културата и други сфери.

В българо-югославските отношения успешно се реализират тези договорности, които ги има в областта на икономиката, културата и това е от взаимен интерес и за двете страни. Това се потвърди и на срещата през май на равнище министър-председатели. Има и проблеми между двете страни, които не са отскоро и са достатъчно добре известни.

В последните месеци има определено нарастване на градуса в претенциите, които се отправят за несъществуващото македонско малцинство в България. Известно е на всички господа народни представители, че тези претенции получиха и ще получават (мога да потвърдя това) съответен отпор както от правителството, така, убеден съм в това, и от обществеността у нас.

Но ми се струва, че поначало двустранните отношения между България и Югославия навлизат в етап, в който трябва да се преоцени миналото. От взаимен интерес е да се търсят общите допирни точки на една нова конструктивна основа - за изграждане на двустранните отношения при една по-голяма яснота на позициите и безусловно при пълното равнопоставяне на двете страни в съответствие с изискванията на демократични и открити общества, които се формират и у нас, и в Югославия.

Какво мога да кажа за Румъния? Демократичният обрат, който настъпи във вътрешното развитие и на България, и на Румъния, е предпоставка, за да поставим на принципно нова основа контактите и сътрудничеството с нашата северна съседка. В тази посока бяха положени усилия и съществува разбиране, готовност и стремеж и у двете страни, както пролича и от проведените срещи на равнище министър-председатели, а и от редица други контакти.

Стремежът ни е българо-румънските отношения да изградиме върху основата на взаимните интереси във всички области, в т.ч. и екологичната. Специално подчертавам това, защото пълното, цялостното и трайното решаване на екологичния проблем в Русе при стриктно и своевременно изпълнение на поетите задължения и от двете страни, без неправомерно обвързване на този проблем с други въпроси, според нас е неотложна и приоритетна задача и ангажимент и той важи за българското правителство в цялата му сила.

За Турция демократичните промени, които станаха в България и по-специално в етническият аспект - възстановяването на етническите и религиозните права на българските граждани, които бяха накърнени от т.нар. прословут

"възродителен процес", откриха пътя да се снесе напрежението в българо-турските отношения. Има предпоставки тези отношения да бъдат поставени на една принципно нова, стабилна и - тук ще подчертая също дебело тази дума - равнопоставена основа.

Ние сме готови диалогът да продължи с оглед на пълна нормализация и развитие на широко сътрудничество с Турция. Убедени сме, че предпоставките за това са налице. Мисля, че последните събития в Персийския залив, тази криза създава и предпоставки, и основания, да се потърсят възможности за съвместни действия на България и Турция, особено в икономическата област, за да се компенсират някои възникнали за двете страни икономически затруднения.

За Албания можем да кажем, че отношенията ни навлязоха в нов етап. Основно значение за това има реалното либерализиране на вътрешния живот и все по-решителното отваряне на Албания към света. По-специално нейното приобщаване към общоевропейския процес, който продължава и сега. Албания получи статут на наблюдател в последния месец, първо, на конференцията в Копенхаген, а след това на подготовителната среща във Виена. Общо взето позитивно се възприе навсякъде начинът, по който албанското ръководство успя да се справи с проблемите, които възникнаха около желанието на някои граждани да напуснат тази страна чрез посолствата. Начинът, по който беше разрешен проблемът от албанското ръководство, беше възприет положително в европейската общност.

И аз мисля, че като се ръководим от трайните политически, а и от други интереси на България, ние сме заинтересовани да се отзовем на желанието на албанската страна да развива широко сътрудничество с нас.

С Кипър отношенията се развиват безоблачно, безболезнено. Тук има съпадение или близост на интересите, или позициите на двете страни по основните регионални и световни проблеми.

Това е страна по страна. Накрая бих искал да кажа, че от тази позиция на стремежа да видим регионално значимото в един по-широк общоевропейски контекст, ние се отнасяме и към балканското сътрудничество, което е едно разклонение, или един сравнително автономен процес, чийто тласък беше даден от общоевропейския. И на тази основа ние активно участвуваме в подготовката заедно с другите страни за следващата министерска среща, следващата след Белград. Насрочена е за края на м. октомври т.г. и ще се проведе в Тирана. Има всички основания да се очаква, че срещата ще се състои и се надяваме ще бъде резултатна.

Благодаря на народното представителство за търпението, с което ме гледа и слуша от тази трибуна.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Конев, доволен ли сте от отговора?

ИЛИЯ КОНЕВ: Имам всички основания да бъда доволен.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря Ви. Как ще вървим нататък?

Поиска думата господин Ишпеков. Трябва да му се даде, защото в точка 6 на Временните правила се казва, че в края на разискванията по даден въпрос народните представители имат право на отговор, ако се чувствуват засегнати или запитани за нещо.

Имате думата, господин Ишпеков, но искам да напомня, че точка 7 на правилата казва, че можете да говорите до три минути.

ИВАН КОСТОВ: Може ли да ми се даде думата за една реплика към господин Ишпеков, за да я има предвид, когато отговаря. Всъщност е само въпрос към него.

Уважаеми господа и дами народни представители! Моят проблем е такъв. Аз помолих Бюрото за обслужване на дипломатическия корпус да посме такъв ангажимент към Народното събрание и към тези 230 души, които се намират в тежко положение тук, без семействата си, да ни съдейства за намирането на квартири. Тъй като бюрото има опит в тази работа, познава системата на търсене и предлагане, би било наистина полезно да ни помогне. Защото тук има много хора, които изглежда не си дават сметка, че когато говорят за Народното събрание и за неговите депутати по невнимателен начин, обезценяват цялото Народно събрание в очите на обществеността. Когато се говори, че те са в благоприятно положение, че за тях се харчат големи пари, че някакви кой знае какви привилегии имат в намаляване стойността на храната тук, в този доста мизерен бар, с който разполагаме всички, това са едни невнимателни приказки, зад които в момента се крие човешката трагедия на мнозина, които стоят тук сред вас.

Аз не искам да разказвам конкретни истории, които знам за тези хора. Но трябва да се направи всичко възможно да им се помогне. Защото не е нормално тези хора толкова време вече да живеят откъснати от семействата си, без абсолютно никаква конкретна грижа да се полага за тях. Ако семейството му е някъде в страната далеч и той трябва да пътува всяка седмица при семейството си, ако децата му са далеч от него, той с ума си ще бъде и тук, и там, физически ще бъде тук и мъчително ще бъде и там през седмицата. Това са неща, които са много важни.

Аз просто се обръщам към господин Ишпекков, тъй като едва днес разбрах, с шикалкавене, с характерното за нас протакане и ориенталщина, разбрах, че от него зависи да издаде такова нареждане към това Бюро за обслужване на дипломатическия корпус. Просто едно нареждане да се издаде, или молба. Ние ще напишем едно писмо. Но нека това бюро да потърси тези квартири за нашите народни представители. Ние тук вече много пъти се занимаваме с този въпрос. Нужно е една малка гарсонiera, или двустаен апартамент, това е просто човешко.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря Ви, господин Костов.

Господин Ишпекков, имате думата най-напред за отговор.

ФИЛИП ИШПЕКОВ: Уважаемо председателство, колеги народни представители! Благодаря на уважаемите колеги, че споменаха името ми, за да се добера и аз най-после до тази трибуна.

Най-напред ще започна с въпроса на г-н Иван Костов. Господин Костов, пред нашето ръководство този въпрос сега се поставя. Говоря за министъра и за себе си. Ще ви отговоря във възможно най-близко време, утре или във вторник.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Скоба, господин Ишпекков, Бюрото на Великото Народно събрание, заедно с комисията, която се води от депутати, от господин Костов, имаше официален разговор с ръководителя на Бюрото за обслужване на дипломатическия корпус. Но очевидно това не е стигнало до Вас.

ФИЛИП ИШПЕКОВ: Не е стигнало до нас. Най-отговорно го заявявам това.

Понеже уважаемият господин Корнажев свързва името ми с някакъв кредит за Либия, искам да кажа по този въпрос. Аз не знам доколко и как съм допринесъл за развитието на икономическите връзки с Либия. Това е въпрос на преценка, която ще се направи. Но аз даже и не искам да отговарям, искам само две изречения да кажа.

Аз не знам, господин Корнажев, за какъв кредит става дума. Докато съм бил посланик там България е отпуснала един кредит от 600 милиона долара. По този кредит либийската страна има да дължи още 47 милиона долара. Докато съм бил посланик в Либия стокообменът между България и Либия е бил 4 млрд. и 900 млн. долара.

Вярно е, че либийската страна има да дължи не като държавен кредит, а има да дължи на някои наши строителни организации. Вярно е това, около 200 милиона, ако не се лъжа, дължи либийската страна сега към тях. Либийската

страна сега дава по един или два танкера нефт месечно, което е крайно недостатъчно, за да изпълни своите задължения към нас. Но дори и давайки по два танкера месечно, в близките месеци държавният кредит ще бъде покрит. Това ще стане до края на тази година, ако с този темп се разплаща.

За съжаление остават тежки дългове към българските организации, които са, пак повтарям, някъде от порядъка на 200 милиона долара. Вчера съм викал либийския посланик при себе си, отново по поръчение на нашето правителство, вземат се действително мерки, за да може да се ускорят плащанията.

Господин Хорозов постави въпроса за декларацията и за моята среща с иракския посланик. Уважаеми колеги, какво друго решение, освен мирно решение, желае целият свят на кризата, която предизвика Саддам Хюсеин. Именно това е заявено на иракския посланик - че ние желаем първо, недвусмислено Ирак да се изтегли на границите и България не признава анексията на Кувейт, България признава едно ръководство на Кувейт, а именно емира и неговото правителство. България още в първия ден, седем часа, господин Хорозов, преди резолюцията на Съвета за сигурност българското Министерство на външните работи осъди агресията в Кувейт. България беше една от първите страни, които се присъединиха към резолюция 661 за всеобхватни мерки срещу Ирак. Както стана известно от декларацията на г-н Желев, господин Председателя, България е една от най-пострадалите страни и въпреки това от принципи съображения тя се присъедини към всеобхватните мерки, които трябваше да се вземат и които съответстваха на резолюция 661. Мисля, че освен Саддам Хюсеин целият останал свят желае мирно решение на конфликта и в този район. И мисля, че по-остра от тази позиция, която има Народна република България, и по-остри от тези епитети и тези думи, които сме използвали, в българския речник няма.

Благодаря ви.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Бюрото е на мнение сега да има 30 минути почивка. Но преди това няколко изречения само.

Господин Ангел Ахрянов поиска с бележка думата за питане, както той каза. Народната представителка Калинка Бонева също. Аз искам да ви напомня, че принципно е разбирането питанията да се поставят в писмена форма и както постъпваме днес, те в определен ден в дневен ред, който е утвърден, ще бъдат развивани устно тук и ще се дава отговор. А другото, което също е предвидено в проектоправилника и е практика, са така наречените въпроси, които се задават устно и на които се отговаря веднага, ако това е възможно, освен ако този, който трябва да отговори, помоли да се отложи отговорът му за по-късно.

И едно последно изречение. Нека това да имат предвид господата, ако преценяват да постъпят по единия или другия начин. Утре, в петък - ние това ще разискваме в края на днешното заседание - Бюрото предлага за първи път от много, много години Народното събрание да има в дневния си ред именно въпроси, въпроси, които ще се задават тук, кратко разбира се - това е характерът на тези въпроси - устно, и на които ще се отговаря веднага по възможност. Консултирах преди малко господин министър-председателя и той даде листата на следните министри, които утре на следобедното ни заседание ще бъдат тук, за да отговорят на вашите въпроси. А те са: Нора Ананиева, Екатерина Маринова, Кръстьо Станилов, Стефан Стоилов, Бойко Димитров, Пенчо Пенев, Тодор Пандов, Кръстьо Горанов и Константин Косев. Това ще бъде уточнено още веднъж, казах, в края на заседанието. Съобщаваме го сега, за да се обсъди и да се има предвид, когато преценявате искането на думата във връзка с това, за което става дума. Тридесет минути почивка.

(След почивката)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Искам да направя преди всичко едно съобщение за утрешната работа.

С оглед на големите задачи, които са поставени пред различните комисии, след известно съвещание, предлагаме следното: без да фиксираме началото до 11 ч. да проведат заседание комисии в различно време, в различни зали. От 11 ч. да започне пленарното заседание, на което да се изслушат отговорите на министрите, примерно максимум до 14 ч. *(Ръкопляскация)*

ГИНЬО ГАНЕВ: Преценихме, че не е целесъобразно писмено да се раздава, затова моля ви отбележете имената на министрите, които ще отговорят на вашите устни въпроси утре - Нора Ананиева, Екатерина Маринова, Кръстьо Станилов, Стефан Стоилов, Бойко Димитров, Пенчо Пенев, Тодор Пандов, Кръстьо Горанов и Константин Косев.

Според материята, която се ръководи от тези ведомствени ръководители, трябва да адресирате и въпросите си съответно към тях.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Давам думата на Стефан Радославов да развие своето питане към министър Кръстьо Станилов.

СТЕФАН РАДОСЛАВОВ: Господин председателю, уважаеми колеги! Моят въпрос към моя бивш генерален директор и министър г-н инженер Кръстьо Станилов беше зададен преди доста време и аз се радвам, че дойде срокът за отговор. Той е такъв:

В община "Надежда" София, която е една от големите общини на града и която е голям промишлен център в Софийската агломерация, от доста години се извършва една тиха химическа агресия, която няма тази популярност, каквато е обстановката в Русе. Флагман на химическото замърсяване на района това са заводите на бившето обединение "Фармахим" в София. Разбира се, предприятията като заводът за неизолирани проводници "Димитър Благоев" и бившата Бакърена фабрика, която знаете е една от старите фабрики в София, Заводът за автомобилни гуми и т.н. Но "Фармахим" излъчва в атмосферата най-отровните фракции, които усложняват и утежняват екологичната обстановка в района. В района живеят около 100 х.души. С тези, които идват на работа там и не живеят там, контингентът е подложен на това въздействие и някъде около 150 х.души, колкото ни се струва, че е и населението на злополучния русенски град.

Не е толкова популярно това между вас, както и в нашата общественост, защото тук нямаме такива силни избухвания, които да се усещат така ярко, за да предизвикат спонтанно обществено недоволство. Просто самият характер на производство е такова, че фракциите, които се отделят главно от азотен двуокис и серен двуокис, са в количества над пределно допустимите концентрации, но не в такива огромни мащаби, за да се усещат остро от населението и затова досега няма и никакви съществени публични изяви. Но това е бавен, тих процес, който води до влошаване здравето на жителите на общината. Тъй като всички заболявания в горните дихателни пътища нарастват, затова говори и медицинската експертиза, проведена в района, както и екологичната експертиза, извършена от Екогласност и от други държавни органи в района.

Затова аз си позволих да попитам г-н министъра какви мерки предвижда министерството за отстраняването на тези замърсителни процеси. Защото за хората от моя район е ясно, че това не е по силите на самите предприятия, които го причиняват. Става дума за доста значителни инвестиции, с които те не разполагат.

Така че аз моля, господин Станилов в този аспект да отговори.

Благодаря.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата министър Кръстьо Станилов.

КРЪСТЬО СТАНИЛОВ: Уважаеми господин председател, уважаеми дами и господа народни представители! Искам преди всичко да изразя становището си, че споделям загрижеността на уважаемия народен представител г-н Стефан Радославов за чистотата на околната среда в община "Надежда" в София, в която са съсредоточени редица промишлени предприятия.

От системата на бившето обединение "Фармахим", за което конкретно става дума, в общината се намират дъщерна фирма "Софарма", бившият химико-фармацевтичен комбинат и комбинат "Арома".

Съгласно действащите в страната норми производствата на комбинат "Арома" не предизвикват наднормени замърсявания на атмосферата, поради характера на произвежданите парфюмерийно козметични изделия.

Производствените поделения на дъщерна фирма "Софарма" се съсредоточени на две площадки - на площадка "А" се намират старият ампулен цех, цех "Таблетен", химичен цех и административните корпуси. На тази площадка от 1 май 1988 г. беше закрит главният замърсител цех "Аналгин", поради наднормените емисии на вредни вещества и амортизирани основни фондове. Останалите производствени цехове не предизвикват такива замърсявания на природната среда.

Производствата, при които са възможни вредни емисии в случаи на нарушаване на технологичните режими, са концентрирани на новата площадка "Б" на дъщерна фирма "Софарма". Улавянето на серния двуокис на цех "Антипиретици" е осигурено от надеждни абсорционни системи, включени в безотпадъчни технологии за производство на натриев бисолфид, а на етиловия алкохол, чрез монтирана нова сушилна тип "Глатг". Улавянето на хлороводорода от цех "Универсален" N 1 се гарантира чрез абсорционна система.

В края на м. май 1990 г. е възникнала авария, която може би има отношение и към конкретното питане, поради което цех "Универсален" е спрял и се извършват ремонтно-възстановителни работи. За целта са осигурени 700 х.лв.

Въвеждането на цеха отново в експлоатация ще стане при осигуряване на всички условия, гарантиращи екологизацията на площадката, под контрола на ХЕИ и РИОПС.

Предвидено е провеждането на основен ремонт в цех "Антипиретици" през м. септември 1990 г. с въвеждането на допълнително осигуряващи екологията съоръжения.

Съгласувано с Министерството за опазване на околната среда, имайки предвид и конкретното питане на уважаемия народен представител г-н Радославов, са дадени указания за провеждане на системни измервания на емисиите в атмосферата на площадките на дъщерна фирма "Софарма".

Това са конкретните мерки, които бяха предприети.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Стефан Радославов доволен ли е от отговора?

СТЕФАН РАДОСЛАВОВ: Да, доволен съм.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: В такъв случай прикпочихме с тази точка.

Преминаваме към т. 3 от дневния ред. Обаче не виждам докладчиците по тази точка. Оказва се, че е най-трудно да се съставят комисии. Ще почакаме няколко минути, ако не, ще преминем към следващата точка.

Понеже не виждам хората, ще преминем към т. 4 от дневния ред:

**ПО РЕШЕНИЕТО НА ВЕЛИКОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ ОТ 15 АВГУСТ
Т.Г. ЗА ПОДГОТОВКА НА ПРАВИЛА ЗА ИЗСЛУШВАНЕ НА ГРАЖДАНИ
ОТ ВЕЛИКОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ И НЕГОВИ КОМИСИИ.**

Има думата Александър Джеров, председател на Законодателната комисия.

АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Уважаеми г-н председател, уважаеми госпожи и господа народни представители! Вчера в предаването "По света и у нас" - малко ще мина настрани от темата - когато беше свързан коментаторът към Великото Народно събрание, се изтъкна, че прекалено често се чувало "Уважаеми госпожи и господа!" и т.н. Оттам беше почнат коментарът. Замислих се върху казаното. И си правя следните разсъждения.

Като увод звучи хубаво, изразяваме своето отношение още от началото. Но бих предложил на колегите депутати това уважение да продължава и по-нататък в изказванията. (*Ръкопляскация отдясно и от центъра*) Защото уважението не се изразява само в увода, то се изразява и в съдържанието, в изказването. Това означава и пълнота на изказването, и съответно спазване на етичните норми.

От друга страна, считам, че уважението се изразява също така и в пестене на времето на 400 души. И затова, ако бихме преминали към по-кратки и по-делови и конкретни изказвания, само можем да спечелим.

Благодаря.

Извинявайте за увода. (*Единични ръкопляскания*)

Сега да бъде конкретен. Тъй като решенията за изслушване на граждани от Великото Народно събрание са задължителни за всички, но не е уредена процедурата за това, Великото Народно събрание с решение от 15 август т.г. възложи на Комисията по подготовка на проект за правилника за дейността на Великото Народно събрание съвместно със Законодателната комисия в тридневен срок да подготвят и предложат съответните правила. Това е базата за работа.

Нарочно го прочетох, защото и днес дискутирахме. И след като го прочетохме, успяхме да ориентираме нашата дейност към определена насока.

Мисля, че вече докладвах на Великото Народно събрание, че първоначално имаше работна група. Тази работна група се събираше няколко пъти, докато беше предложен на нейното внимание един проект, разработен от депутати на СДС, който съдържаше процедура за осигуряване и изслушване на лица пред комисиите и пред Великото Народно събрание, във връзка с извършване на анкети и даване на сведения. Около този проект частично се обединихме.

След като работната група по този начин свърши или счете, че е свършила своята работа, този проект по този начин внесен, беше обсъден няколко дни в съвместно заседание на Комисията по изработване на правилника и Законодателната комисия.

Включително и днес почнахме в тази зала заседание от 8 часа, което приключи някъде към 12,30.

Проектът, който ви казах, беше база за размишления. Беше изготвен такъв, обаче двете комисии не постигнаха съгласие по всички точки. Частично този проект беше одобрен и гласуван днес по време на 12,00-12,30 часа. Обаче други части не бяха възприети и те с гласуването отпаднаха.

Къде беше основният спор?

Някои от колегите депутати счетоха, че се налага в този случай изменение на Конституцията, защото от тяхна гледна точка липсвало норма в Конституцията. Това е една теза, която аз лично не споделям и струва ми се, че мнозинството от депутатите - членове на двете комисии...

Имаше едно второ предложение - да се изготви самостоятелен законопроект. А третото предложение беше тези норми, тези правила, които ще бъдат изготвени, да влязат като неразделна част от Правилника за работата на Великото Народно събрание.

В двете комисии надделя становището, че така изработените правила, които ще бъдат, разбира се, приети, трябва да станат част от Правилника за работа на Великото Народно събрание. Съобразно така приетото по принцип виждане това, което беше одобрено от разработеното, утре сутринта, въз основа на получената стенограма, въз основа на гласуването, ще бъде обработено окончателно.

След това считаме за правилно да внесем така направените предложения към предложението на проектоправилника. Или работните групи, или другите групи, на които е раздаден правилникът, ние допълнително ще им раздадем и онази част, която сме разработили.

Докладвах малко по-подробно тези неща, тъй като видно от решението имахме задължение в тридневен срок да подготвим и предложим съответни правила. Случаят беше много сложен, много задълбочено обследван и това безспорно наложи ние да не изпълним решението на Великото Народно събрание. Но молим да бъдем разбрани от народните представители. Това забавяне не се дължи на липса на желание да свършим работа, точно обратното. Считаме, че тогава, когато трябва да бъде поднесено нещо във Великото Народно събрание, то трябва да бъде действително обработено от всяка гледна точка, за да не може да се каже утре, че двете комисии не са спазили онова задължение, което им е възложено.

При това положение като финал на моя доклад към вас е, след като утре сутринта ще успеем в ранните часове да го обработим проекта така, както беше приет днес на съвместното заседание на двете комисии, ще го раздадем на депутатите, които са получили проекта за правилника. И след като той бъде одобрен на това ниво, ще бъде внесен вече в пленарното заседание на Великото Народно събрание, за да може то да го разгледа.

Каква е нашата цел? Ние бихме могли и днес, ако бяхме форсирали, ако не бяхме влезли в залата в 15,00 ч., можехме да седнем и да го направим проекта. Не беше толкова трудно. Но това означава да работим не така, както трябва.

При положение, че приемаме това, което ще ви представим, ще бъде част от правилника, считам за нецелесъобразно днес да разглеждаме една глава от правилника, а след 2, 3 или 4 дни да разглеждаме останалите части от правилника.

И затова нашето предложение е да не разглеждаме днес или утре този въпрос, както ви казах не с оглед на други съображения, а за да може тази част да влезе като глава в правилника. И след като бъде поднесен на вашето внимание целият правилник във всички негови части, тогава ще може да се запознаете и с тези правни норми и да дебатирате и по тях, наред с другите.

Благодаря ви.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Ако сте съгласни, да изкажем благодарност за извършената работа, да приемем предложението, което Александър Джеров ни е предложил?

ОБАЖДАТ СЕ: Правилно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Които са съгласни с предложението на Александър Джеров, моля да гласуват. Има ли против? - Няма. Има ли въздържали се? - Няма. Предложението се приема, г-н Джеров.

Благодаря.

Преминавам към т. 3 -

ИЗБОР НА СЪСТАВ НА НЯКОИ КОМИСИИ

Имат думата Димитър Луджев и Любен Корнезов за състава на комисиите. Готови ли сте?

ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Контактната група след дълги дискусии, предлага може би най-трудната Комисия по радиото и телевизията. Пак повтарям след дълги консултации, предлагаме тази комисия, по изключение - единствената всъщност, да има двама съпредседатели или двама председатели, а именно Кръстьо Горанов Анков и Боян Бранимиров Папазов, със секретар Коста Тодоров Андреев, и членове: Клара Вълва Маринова, Георги Костадинов Христов, Анжел Раймонд Вагенщайн, Христо Христов Ходжов, Георги Стефанов Тамбуев, Росен Сергеев Илиев, Огнян Димитров Пищиков, Георги Атанасов Желев, Филип Георгиев Боков, Васил Петров Димитров, Леда Гео Милева, Стойчо Вълчев Стойчев, Стойчо Михайлов Шапатов, Росен Андреев Карадинов, Драгомир Петров Драганов, Елена Борисова Поптодорова, Светослав Колев Мичев, Иван Кирилов Палчев, Роман Савов Садов, Георги Мишев Иванов, Ангел Любенов Ахрянов, Георги Аврамов Димов, Димитър Борисов Езекиев, Михаил Димитров Неделчев, Йордан Асенов Василев, Георги Атанасов Спасов, Венелин Христов Цанков, Кирил Кирилов Маричков, Петър Славков Стайков, Леа Пепо Коен, Петко Симеонов Петков, Атанас Савов Мочуров, Александър Маринов Величков, Георги Христов Хинчев.

Общият брой на тази комисия се предлага да бъде от 37 народни представители, включително и ръководството.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля, да гласуваме общия брой. Колко са съгласни с общия брой, да гласуват.

Има ли против - 12 души. Въздържали се - 4. Предложението за броя се приема.

ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: За ръководството на тази комисия се предлагат двама съпредседатели с еднакви права: Кръстьо Горанов Анков и Боян Бранимиров Папазов, със секретар Коста Тодоров Андреев.

По ръководство, ако обичате, да вземете решение.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Които са съгласни с така предложеното ръководство, моля да гласуват.

Има ли против - 31.

Въздържали се - 7

ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛ ГИНЬО ГАНЕВ: При 7 въздържали се и 31 против, всъщност предложението се приема.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Които са съгласни с този състав, да гласуват.

Против - 35. Въздържали се - 4.

ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛ ГИНЬО ГАНЕВ: 35 против, 4 въздържали се - предложението се приема.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Предлагаме ли следваща комисия?

ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Предлагаме на вашето внимание анкетна комисия за изясняване на обстоятелствата относно оставката на бившия Председател (Президент) на републиката, г-н Петър Младенов, така както е формулирано в дневния ред на сесията на Великото Народно събрание.

Тази комисия се състои от 17 депутати.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Които са съгласни с този брой, моля да гласуват.

ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛ ГИНЬО ГАНЕВ: Цифри, моля ви. Цифри на гласувалите "против"?

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Които са за броя. Моля да се броят.

ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛ ГИНЬО ГАНЕВ: Цифри, ако обичате.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Въздържали се.

ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛ ГИНЬО ГАНЕВ: Със 194 гласа "за" и "против" - 88, при въздържали се - 4, предложението се приема.

ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Състава, ако ми разрешите, г-н председател.

За председател от името на контактната група се предлага Любен Найденов Грозданов. Заместник-председател Мирослав Дърмов, секретар Георги Аврамов Димов и членове: Нешка Стефанова Робева, Ненко Викторов Темелков, Валери Нисимов Петров, Ирина Георгиева Бокова, Светослав Колев Мичев, Мими Виткова Петкова, Анжел Раймонд Вагеницайн, Благой Александров Дечев, Георги Христов Хинчев, Боян Бранимиров Папазов, Атанас Нелделчев Михайлов, Георги Мишев Иванов, Леа Пепо Коен, Георги Евдокиев Марков.

За ръководство се предлага, още веднъж повтарям, председател Любен Найденов Грозданов. Заместник-председател Мирослав Дърмов и секретар - Георги Аврамов Димов.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Красен Станчев.

КРАСЕН СТАНЧЕВ: Господин председателю, уважаеми господа и дами народни представители! Понеже очевидно, така или иначе съставът ще бъде

гласуван, искам да направя едно предложение и два отвода. Отводите засягат г-жа Нешка Робева и г-н Анжел Вагенщайн. Мотиви - г-н Вагенщайн вече е изразил много ясно становище около обстоятелствата на оставката, а г-жа Нешка Робева е присъствувала на 14 декември и вътре, и извън залата (моля ви се изслушайте ми мотивите - имам право)... Предложението ми е за замяна на председателя. Предлагам председателят на тази комисия да бъде от страна на вносителя на това предложение и предлагам за председател к.ю.н. г-н Мирослав Дърмов от Движението за права и свободи.

Благодаря ви за вниманието.

(Частични ръкопляскания)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛИЙ ТОДОРОВ: Има думата Владимир Сотиров.

ВЛАДИМИР СОТИРОВ: Уважаеми народни избраници! Аз много бих желал да допълня вчерашното си предложение, което може би ви прозвуча на шега - в Комисията за държавния дълг да влязат само членове на СДС. Всъщност шегата беше само до тук. Имам сериозно основание да смятам, че в подобни комисии не трябва да влизат хора, които евентуално ще трябва именно да дават отчет пред тези комисии. Така че аз апелирам да преразгледаме някой ден това наше решение по вчерашната комисия или, ако това не се приеме, аз призовавам да се състави алтернативна комисия.

Уважаеми колеги от Българската социалистическа партия (аз нямам нищо против в комисията да влязат, разбира се, в същата пропорция хора и от вас, но не точно тези, които са предложени).

Във връзка с днешната комисия. Понеже в обстоятелствата, които ще разследваме, ако си спомняте, става дума за танкове, аз не чух нито един специалист в тази област. За това смятам, че не би било зле, ако уважаемата Нешка Робева е вътре, тогава в комисията да бъде и армейският генерал Добри Джуров. За симетрия бих могъл да се включа аз от СДС, като запасен младши лейтенант и то от танковите войски.

В тази връзка, ако ми разрешите, бих напомнил, че хилядите мои избиратели от "Младост" и Горубляне (имам предвид не само тези, които са гласували за мен, но и тези, които гласуваха против мен, макар че те са малобройна част. Днес съм длъжен да защитавам интересите и на двете части) все още очакват да чуят отговор на моето питане, което може би би лишило от основание съществуването на всякакви подобни анкетни комисии. Питането ми беше - ген. Добри Джуров дали е чул или не е чул репликата, отправена му на 14 декември.

Благодаря ви за търпението.

(Ръкопляскания от страна на депутати от СДС)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Георги Мишев.

ГЕОРГИ МИШЕВ: Господин председателю, дами и господа! Искам да си направя отвод от тази комисия. Аз я смятам за пълна безсмислица и за губене на време. (*Бурни ръкопляскания от страна на депутати от СДС*). Нека думите ми не се схващат буквално, но за мен това ми прилича все едно да връщаме статуквото на Мавзолея. (*Овации от страна на СДС*)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Георги Аврамов.

ГЕОРГИ АВРАМОВ: Госпожи и господа народни представители! Обръщам се към цялата парламентарна група на Съюза на демократичните сили, аз си правя също отвод и предлагам тя да бъде само от депутати на БСП. Ние нямаме нужда от тази група. (*Овации от депутати на СДС*)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Леа Коен.

ЛЕА КОЕН: Уважаеми господин председател, уважаеми дами и господа народни представители! Аз се присъединявам към моите колеги от Съюза на демократичните сили и то с много голямо смущение от това, което в момента ние вършим тук. Защото може би някои от вас не знаят, но днес изтича срокът на следствието, което беше проведено по случая, възбудил оставката на Петър Младенов. По това следствие има протокол и експертиза. Тази експертиза е подписана от 31 души, видни наши кинематографисти, писатели и други почтени хора, на които аз вярвам и не бих желала със своята дейност да оспорвам всичко онова, което те са направили, залагайки и професионалното си умение, и почтеното си име.

Участието в тази комисия поставя под въпрос тяхната почтеност и аз не виждам как хора, които се наричат техни колеги, ще участвуват в една подобна акция.

(*Бурни овации от страна на СДС*).

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Димитър Йончев.

ДИМИТЪР ЙОНЧЕВ: Уважаеми колеги! Отново присъствуваме на поредното политическо разиграване на въпроса, което не ни прави чест, мога да ви уверя.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ (*Звъни*): Моля, не сега реплики от място.

ДИМИТЪР ЙОНЧЕВ: Аз използвам досега моето име и горе-долу го правя нормално. Не виждам защо трябва да използвам и друго име. Ако това не ви е достатъчно, нека някой, който разполага с повече имена (в Пазарджишки окръг има Стоименовци) да каже нещо от повече имена. Не ви говоря като говорител, говоря ви като депутат.

Смятам, че когато има стимул, винаги има една реакция. В момента ние наблюдавахме една много жива, много енергична реакция срещу участието в тази комисия, която реакция постепенно нараства и от един начален консенсус, когато трябваше да се започне съвсем делова работа по въпроса, тя стигна до пълно отричане. Тази реакция има следователно своя история. Историята съвсем не е без значение. Защото, когато един човек съобщава нещо, употребявайки думи и емоции, обикновено той изпраща послание, което не се съдържа в думите. Това за всеки, който се занимава с езика е известно. Аз съм много любопитен какво е това послание, което в момента получихме. Според мен това е скрит страх от различен резултат, от този, който досега се получи.

(Различна реакция в залата. Депутатите на БСП аплодират. Депутатите на СДС - неодобряват!)

Апелирайки към безстрашие към дясната страна на залата, искам да успокоя всички, които се тревожат от този въпрос, че политически този случай е отдавна изконсумиран. Ние нямаме никакво право да върнем политически колелото на историята. И никой не смята да го направи. Но никой не ни освобождава от правото да се произнесем като висшия орган, който се ползува с народното доверие върху факта на случая, който за съжаление съвсем не е интерпретиран в пълна мяра. Това прекрасно го знаете.

Аз познавах един човек, и с това завършвам, който на едни събирания казва така: аз пети път заявявам, че това не може да стане. С всеки следващ път той смяташе, че прибавя един нов аргумент, като заявява, че това не може да стане. Това, че 11 души или 111 души страшно уважавани хора са казали, че нещо е еди как си, то от това още нищо не произтича. Знаете думите на Рене Декарт, който постави началото на нашето мислене в типа, в който ние сега го упражняваме така блестящо, казва, че много пъти за истината гласуват по-малко от хората. Даже казва по някой път за нея гласуват единици. Има случаи, когато за нея не гласува нито един, но тя не става по-малко истина.

(Бурни ръкопляскания)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има ли смисъл да превръщаме този въпрос в централен? Контактните групи, които постигнаха съгласие да поставят този въпрос, оттеглят ли го или го поддържат? Може и да се отложи. От СДС участникът в контактната група - да видя неговото отношение.

ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Участвава и господин Луджев, но в момента го няма.

РУМЕН ДАНОВ: Уважаеми дами и господа! Аз съм един от участващите в контактната група от страна на СДС. Ние сме изразили ясно своята позиция около създаването, функционирането и работата на тази комисия. Нашата по-

зация е следната. Ние смятаме, че на нашето общество, на нашия парламент в този етап не е нужна подобна политическа ексхумация. Това са минали неща. Това са решени неща. Ние не се страхуваме от истината. Ако някой трябва да се страхува от истината, господине, това е тази страна на залата на парламента (*посочва лявата страна, блока на БСП*), защото не става дума за истината около видеозаписа на 14. Става дума за друга истина, около самата оставка и принуждаването на бившия президент на страната за оставката му. За това става дума. Ние смятаме... Първо искам да ви кажа, че не сме вносителите на тази идея за комисията, вносителите са Движението за права и свободи. Те могат да потвърдят, че ние влязохме в контакт с тях и ги помолихме да си оттеглят комисията. Не защото се страхуваме. (*Шум в залата*) Това е ясно на всички. Ние няма от какво да се страхуваме. И безумие е да смятате.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля, почакайте. (*Удря по звънца*)

РУМЕН ДАНОВ: Въпреки това, въпреки това...

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Почакайте, да спазим процедурата. Говорителят говори все пак.

РУМЕН ДАНОВ: Въпреки тази наша ясна и категорична позиция, ние влязохме в контакт с вашата страна и изготвихме проект за членове на тази комисия. Това, че някои си правят отвод и не желаят да участват, не обвързва контактната група с нищо, защото ние предлагаме проект за решение. Това е тяхно право. Въпреки всичко, аз пак повтарям, групата на СДС, парламентарният съюз на СДС смята, че работата и създаването на такава комисия са излишни.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Искам да дам най-напред думата на господин Дърмов, да се уточнят все пак процедурните аспекти на тази страна.

МИРОСЛАВ ДЪРМОВ: Уважаеми председателстващ, уважаеми дами и господа! Нашата парламентарна група поддържа своето становище за формиране на подобна комисия. (*Оживление в залата*) Вчера възникнаха няколко въпроса защо ние поискахме това. На първо място, по оставката на Президента съществуват две експертизи. Поле на нас това ни е известно от средствата за масова информация. На второ място, ние виждаме, че в извън парламентарните норми на обществена активност съществува една тенденция за засилване на антиинституционализма. Тази тенденция нараства и ние смятаме, че това е нещо много опасно за бъдещата демокрация и за гражданското общество, което всички заедно трябва да построим. Поради тази причина аз още веднъж заявявам, ние настояваме за формиране на тази комисия и много моля, нека да не надскачаме по цинизъм господин Тодор Живков.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Георги Баев иска думата.

ГЛАС ОТ БЛОКА НА БСП: Да гласуваме.

ГЕОРГИ БАЕВ: Уважаеми председателю, уважаеми депутати! Тази касета я имам от началото на януари, 500 пъти съм я гледал, вкъщи беше кинозалон. И аз казвам: да се образува една комисия от страна на БСП и да се гледа тази ролка. И да види, и да чуе кой какво казва, само една думичка, и кой е този човек, който е присъствал около господин Петър Младенов и какво точно е казал, което е нещо много по-опасно от това, за което вие говорите.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Вие имахте думата.

Извинявайте, Петър Корнажев иска да направи декларация от името на СДС. Моля ви се, да спазим все пак предимството на обобщаващите изказвания.

ПЕТЪР КОРНАЖЕВ: Този път ще кажа всичките си там прилагателни. Заместник-председател на Съюза на демократичните сили, член на Изпълнителния съвет на Социалдемократическата партия, избран в Пловдив. Господа, нека да бъдем наясно по няколко неща. Не знам тук ли е Спас Мулетаров. Беше проведено следствие.

ГЛАС ОТ ЗАЛАТА: Не е завършило.

ПЕТЪР КОРНАЖЕВ: Беше проведено следствие. Изпълнявайки длъжността главен прокурор Спас Мулетаров ми каза, ако го няма тук, нека ме опровергае утре, че това следствие е прекратено. Пита се: ние сега ще проверяваме експертизата въз основа на няколко писания във в. "Дума" или друго ще правим?

И тъкмо затова Съюзът на демократичните сили чрез отделни наши членове заявява...

ДИМИТЪР ЙОНЧЕВ: Същото, което правим и с Тодор Живков.

ПЕТЪР КОРНАЖЕВ:... , че не желае да участва в такава суперекспертиза, която не знам кой ще я прави. Ако въпросът се свежда до това да проверим дали една дама, която беше писала в "Труд" ли беше или в "Дума", знае повече от 30 души, нека да сме наясно по това, нека правим такава суперекспертиза. Имайте предвид, че в наше присъствие на Георги Спасов, мое присъствие и още един член на СДС...

ГЛАСОВЕ ОТ БЛОКА НА БСП: Е, е, е! *(Смят се)*

ПЕТЪР КОРНАЖЕВ: ... заместник-началникът на Главно следствено управление проведе експертизата. Нека в някои неща да спазваме доза особено много, когато приказваме за такива дози. Моля за това. *(Частични ръкопляскания, шум в залата)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Имате вие думата, заповядайте.

ГЕОРГИ ХИНЧЕВ: Уважаеми господин председател, уважаеми господа народни представители! Аз си давам отвод от комисията заради това, че нашата парламентарна група на БЗНС гласува против създаването на тази комисия. Аз искам да ви върна малко назад, когато ние дори не гласувахме оставката на господин Петър Младенов. Тогава защо трябва да се повдига въпросът по този начин, с тази комисия? И понеже не мога да измисля по-добър израз, от който господин Георги Мишев каза за безсмислието на тази комисия, аз бих го повторил, но смятам, че вие добре го възприехте. Така че ние се солидаризираме с тези, които са против тази комисия. *(Ръкоплясканця)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Михаил Неделчев.

МИХАИЛ НЕДЕЛЧЕВ: Уважаеми дами и господа! Исках да ви кажа, че има логика в нашата позиция. Координационният съвет на Съюза на демократичните сили излезе с декларация, в която призоваваше следствените органи, след като експертизата е приключила, да не продължават да викат режисьора, оператора и други свидетели и да продължават да ги разпитват по обстоятелства, които не касаят истинността на записа, след като беше установена точността, след като беше установена автентичността на този видеозапис. Така че сега, в момента, ние продължаваме логиката на това отношение към тази процедура.

Благодаря за вниманието.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Филип Бокос.

ФИЛИП БОКОВ: Благодаря, господин председател. Уважаеми дами и господа народни представители! Аз искам в началото да поставя един процедурен въпрос. На мен не ми е ясно по какъв въпрос са дебатите в момента, тъй като ние, както вчера беше посочено, сме записали в десета точка на приетия дневен ред съставянето на такава комисия. Сега се оспорва.

РЕПЛИКА ОТ ЗАЛАТА: Съставете я...

ФИЛИП БОКОВ: Вторият въпрос, който искам да поставя, е свързан с предложението на представителя на Движението за права и свободи, който поддържа тяхната идея за съставяне на такава комисия. В настоящия момент много хора търсят истината. Някои даже търсят голата истина и аз мисля, че ние трябва да я намерим, била тя гола или истинска. По този въпрос в нашата общественост съществуват доста съмнения. Смятам, че в интерес на истината и както казва тук представителят на Движението за права и свободи, в интерес на авторитета на институцията на Президента, е ние да отстраним всякакви съмнения, свързани с обстоятелствата, при които Петър Младенов подаде своята оставка.

РЕПЛИКА ОТ ЗАЛАТА: Ние нямаме съмнения.

ФИЛИП БОКОВ: Досега например никъде не е публикуван документът за експертизата, за която беше само съобщено в печата. Не е известно от колко членове на комисията колко са подписали тази експертиза.

РЕПЛИКА ОТ ЗАЛАТА: Всички са я подписали.

ФИЛИП БОКОВ: На мен ми се струва, че в тази зала има хора, които са подписали с особено мнение и дори не са подписали тази експертиза. Това са обстоятелства, които действително пораждаат определени съмнения и смятам, че в интерес на Великото Народно събрание и в интерес на президентската институция е тези съмнения да бъдат разсеяни.

Благодаря ви. *(Ръкопляскания от блока на БСП)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Имате думата. След това ще дам думата на Нешка Робева.

БОЯН ПАПАЗОВ: Вземам думата в качеството си на бивш художествен ръководител на предизборното студио на СДС.

Трябва да обясня някои неща, за да се успокоят хората. Предлагат ми да не говоря сега, но аз съм подписал клетвена декларация, така че нищо не се променя. Материалът, за който всички спорят тук, аз го гледах няколко дни след като беше заснет и посъветвах Евгени Михайлов и брат му това нещо да се прибере и да не се показва, защото може да предизвика военен преврат. Това беше около 20 декември. Тъй като аз бях човекът, който изпрати Евгени Михайлов във Варшава, за да монтира този сюжет и още няколко други; освен това тъй като аз съм човекът, който с още няколко души разрешавахме какво да се показва или да не се показва в телевизионното студио на СДС, ние не се подчинявахме на никой. Тук има хора от Координационния съвет на СДС и те знаят, че когато се опитваха в първите седмици да ни се налагат, аз им казах, че ако 20 г. различни бездарни комсомолци са се опитвали да ми дават акъл, то сега, когато ми повтарят същите глупости за това, че са седесари, това не означава, че аз трябва да викам "Ура". *(Ръкопляскания от блока на СДС)* Така че ние действахме самостоятелно и сами всичко решавахме. Нямам нищо против да се направи такава експертиза.

Освен това искам да ви кажа, че притежавам 6-часов запис, заснет документално по цялото разследване на видеозаписа. Който желае, може да се приготви и 6 часа да гледа всичко, каквото се е говорило в тази зала.

Но ако някой все пак би искал да се отнесе този запис в Япония, "Панасоник" да направят експертиза и някои хора да се разходят, за да се заключи, че в тази зала седят 400 малоумници, то нека да го правят. *(Ръкопляскания от блока на СДС)*

Аз имам обаче една молба. Много моля някой да излезе тук, на тази трибуна и да обвини мен и Евгени Михайлов в това, че ние сме фалшификатори, за да имаме право после да ги съдим за клевета.

Благодаря за вниманието. *(Ръкопляскания от блока на СДС)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Нешка Робева.

КРАСЕН СТАНЧЕВ *(от залата)*: Защо давате думата с предимство?

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Нешка Робева сега взема думата за пръв път. *(Неодобрителен шум сред блока на СДС)*

НЕШКА РОБЕВА: Уважаемо председателство, уважаеми колеги! Не заставам на трибуната, за да си правя отвод, нито заставам на тази трибуна, за да нарека някой фалшификатор. Смятам, че със същото основание и със същата твърдост съм отстоявала правата и на едно момче, което няма нищо общо с БСП. А тези права се наричат чисто човешки права. Мисля, че това на вас ви е по-добре известно.

Искам да кажа само няколко думи, ако ме изслушате. Преди няколко години бяхме поразени от съдебна грешка, когато човек лежеше за 4-та година в затвора, заради самопризнанията, че е убил съпругата си. Господин Корнажев може би по-добре е запознат със случая. По-късно се оказа, че този човек е направил самопризнание, благодарение на психологическия натиск, който е оказван върху него в следственото. Аз не заставам да обвинявам никого и никого не съм обвинявала. Ние не изказваме съмнение в това, че комисията е работила недобросъвестно или че там има фалшификатори. Напротив, ние дълбоко уважаваме хората, които са работили в тази комисия, между които хора има и лично мои добри приятели, хора, на които аз изключително много вярвам. Но дори един единствен процент съмнение да съществува, то ние сме длъжни да направим всичко, за да отстраним и този процент съмнение, защото ако една част от нашия народ е приел това като чиста истина, то не забравяйте, че има и една друга голяма част от нашия народ, който страдеше през всички тези три седмици, в които Петър Младенов беше наричан Пешо танкистът, Пешо лъжецът, Пешо и т.н.

Аз искам да ви кажа, господа народни представители, че се чувствах истински унижена като българка, когато в Япония всички вестници наричаха Петър Младенов: президента-лъжец, президента, който искаше да докара танковете. *(Неодобрителни ръкопляскания от блока на СДС)*

Съжалявам много, че ви раздразних отново с излизането си. Аз не си правя самоотвод. И дори вие да гласувате моя отвод, за всеки един човек, който е потърпевш в това отношение, независимо от това дали се казва Петър Младе-

нов или Желю Желев, със същата страст ще участвувам в борбата за изясняване на истината.

Благодаря ви. *(Бурни ръкопляскания от блока на БСП)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Имате думата.

Моля за кратки изказвания и самоотводи, за да приключим все пак с това обсъждане.

СТАНКО ТОДОРОВ: Защо думата се дава само на представители на едната страна? *(Оживление)*

ВЕЦЕСЛАВ МЕДАРСКИ: Ако Нешка Робева току-що, след като говори, беше казала дали г-н Петър Младенов е повикал танковете, тогава нямаше да има нужда от комисия.

Второ. Искам да ви попитам господата депутати от БСП за следното. Скоро разгледахме подписа на Петър Младенов, че бил поставен в емоционално състояние. Но подписът на Тодор Живков също беше поставен в емоционално състояние. И нито един от вас не направи реакция. След като ще викаме Тодор Живков, предлагам да викаме и Петър Младенов да отговорят. Дали Петър Младенов е казал или не е казал.

Трето. Вижте, дами и господата. Нешка Робева не е специалист нито по кинематография. Тя е специалист по спортна гимнастика или по художествена гимнастика. *(Смях. Оживление)* Не бива да поставяте под съмнение компетентната комисия, която е произнесла присъдата си като експертна комисия.

РЕПЛИКА: Кажете си предложението.

ВЕЦЕСЛАВ МЕДАРСКИ: Предлагам да извикаме Петър Младенов, който да каже дали го е казал или не го е казал. *(Оживление. Ръкопляскания от народни представители на СДС)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Соня Младенова.

СОНЯ МЛАДЕНОВА: Вземам думата по процедурен въпрос.

Уважаеми колеги народни представители! Комисията по правилника и Законодателната комисия няколко дни по няколко часа се стремят да изработят осъществяване на наше решение, прието на пленарно заседание, по отношение на довеждане на лица. Моля ви, нека да бъдем последователни. Какви решения трябва да приемем утре, вие ще ни упълномощите вероятно, за да изпълним собственото си решение, затова че сме гласували да се образува такава комисия. Нека помним какво и как гласуваме. Да правим своите възражения своевременно при положение, че вече сме утвърдили създаването на тази комисия, моля ви да гласуваме за нея.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Ние сме гласували за броя на комисията. Съставът не е гласуван, тъй като бяха направени редица самоотводи.

ЮНАЛ ЛЮТФИЕВ: Уважаемо председателство, уважаеми дами и господа! Моят колега Мирослав Дърмов се опита още веднъж да обясни какви са мотивите, които подтикнаха парламентарната група на Движението за права и свободи и иска пояснение около обстоятелствата, свързани с оставката на Петър Младенов.

Мотивите ни не се свеждат само до нова експертиза на записа. Имаме достатъчно информация, че има и други - подчертавам, политически причини, които са принудили Петър Младенов да си подаде оставката.

Мисля, че сега сме абсолютно ясни защо настояваме и днес да има такава анкетна комисия. Мисля, че въпросът е ясен. Не виждам причини колегите от СДС да имат нещо против това.

Благодаря. *(Частични ръкопляскания от народни представители на БСП)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Искам да напомня, че въпросът за комисията не се поставя, а се поставя под въпрос нейният състав.

Има думата Георги Аврамов.

Много моля да спрем с тази безконечна дискусия. Ако трябва да пристъпим към гласуване, ако трябва да отложим въпроса.

ГЕОРГИ АВРАМОВ: Уважаеми дами и господа! Аз също искам да си направя отвод и да заявя, че има следствие, което е приключило. То ще даде своите заключения. Даваме правото на Българската социалистическа партия да направи комисията от своя състав. Ние не сме против комисията. Ние се оттегляме от тази комисия.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Давам думата на вносителя господин Любен Корнезов да вземе отношение по направените самоотводи и, ако трябва, да предложи нов състав, който да се гласува. Ако не може това, ще отложим за утре.

ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Контактната група, ако мога така да се изразя, в движение, направи консултация.

Отводи си направиха г-н Георги Аврамов Димов, Боян Бранимиров Паназов, Георги Мишев Иванов, Леа Коев, Георги Марков, Георги Хинчев, Атанас Неделчев Михайлов.

КРУМ НЕВРОКОПСКИ: Самоотводи си направиха всички представители на СДС.

ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Колегите, на които се беше спряла контактната група, от СДС и БЗНС си направиха отвод. *(Оживление)* При това положение предлагаме господата, които не са си направили отвод да останат като членове на комисията, ако се гласува.

Ако има предложение за нови членове, да се направят, след което да гласуваме за комисията.

ЛЕА КОЕН: Има два отвода, които трябва да се гласуват.

ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Да. Има два отвода, които трябва да се гласуват. Това са предложения за отводи на Нешка Робева и Анжел Вагенщайн. Това нещо трябва да се направи от председателството.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Вносителят настоява да спази решението за избор на такава комисия. Направени са два отвода - за Нешка Робева и за Анжел Вагенщайн.

Който е съгласен Нешка Робева да не участва в комисията, моля да гласува. *(Оживление. Докато продължава гласуването ръкопляскания от народни представители на БСП. Гласове: "Браво")*

Който е против отвода на Нешка Робева, моля да гласува. *(Докато продължава гласуването, ръкопляскания от народни представители на СДС. Оживление)*

Има ли въздържали се?

ГИНЬО ГАНЕВ: Резултатът от гласуването е следният: 106 души са гласували за отвода на Нешка Робева, а от 182 души против отвода, и 13 въздържали се. *(Ръкопляскания от народни представители на БСП)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Нешка Робева остава.

Който е за оттеглянето на Анжел Вагенщайн от комисията, моля да гласува. *(Докато продължава гласуването ръкопляскания от народни представители на БСП. Оживление. Напомня се на хората, които не са народни представители, да напуснат залата)*

Който е за оставането на Анжел Вагенщайн в комисията, моля да гласува. *(Докато продължава гласуването, ръкопляскания от народни представители на СДС. Оживление.)*

Има ли въздържали се?

ГИНЬО ГАНЕВ: Резултатът от гласуването е следният: 121 души са гласували за отвода на Анжел Вагенщайн. Против неговия отвод са гласували 197 души, въздържали се 11. Отводът не се приема. *(Ръкопляскания от народни представители на БСП)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: При това положение пристъпваме и към гласуване.

РЕПЛИКА: Имам процедурен въпрос.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Няма процедурен въпрос. Има гласуване. Нямахте други отводи.

Самоотводите се приемат.

ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Аз прочетох имената на колегите, които си направиха самоотводи.

(Оживление. Няколко депутати от СДС се отправят към председателството.)

РЕПЛИКА ОТ СДС: Нешка Робева няма необходимия брой гласове в съответствие с броя на присъствалите днес на заседанието. Моля да проверите.

ГЕОРГИ АВРАМОВ: Бяха направени две предложения. Какво е отношението на председателството по тях?

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ *(Звъни):* Всички вече излизат да говорят по процедурен въпрос, а в момента се гласува.

Има думата Гиньо Ганев.

ГИНЬО ГАНЕВ: Преди процедурния въпрос едно уточняване на гласуването, което сме възприели на базата на временните правила и ги прилагаме досега.

Днес по листата на присъствието в заседанието участвуват 378 депутата. Половината на 378 е 189 души. Едно решение може да се вземе със 190 гласа. *(Ръкопляскания от народни представители на СДС)*

Резултатът за неприемането на отвода на Анжел Вагенщайн е коректен, но на Нешка Робева не. *(Оживление. Ръкопляскания. Викове от народни представители на БСП: "Не е вярно.")*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има процедурен въпрос по въпроса за гласуването.

ИРИНА БОКОВА: Господин председател! Позволявам си да кажа, че тълкуването, което току-що господин Гиньо Ганев даде на нашето гласуване, не е вярно и не е съвсем коректно. Ние гласуваме отвод и съответно този отвод не се приема. За отвода гласува по-малко от необходимия за нашето Велико Народно събрание състав. *(Ръкопляскания от БСП)*

Двата отвода, които бяха предложени, не се приемат. Следователно кандидатурите остават. *(Ръкопляскания от БСП) (Оживление)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ *(Звъни):* За да внесем яснота, предлагам да прочетем процедурните правила.

Моля. *(Звъни)*

"По процедурни въпроси резултатът от гласуването се определя на основата на общо подадените гласове в залата." Това е процедурен въпрос, защото става дума дали се приема отводът или не. Изборът не е правен. Сега предстои да се направи.

Резултатът от гласуването се отчита на база на присъствието на народните представители, които са се разписали в книгата. Но това се отнася, когато се приема решение от Великото Народно събрание.

Има думата Александър Йорданов.

АЛЕКСАНДЪР ЙОРДАНОВ: Уважаеми господин председател, дами и господа! Комисията, за която става дума, беше уточнена цифром. Предлагам в нейния състав да влизат господата Добри Джуров, Андрей Луканов, Станко Тодоров, Александър Лилев, Велко Вълканов и Александър Янков. *(Смях и ръкопляскация от опозицията)*

Предлагам това мое предложение да бъде гласувано за всеки поотделно. *(Ръкопляскация от опозицията.)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ *(Звъни.)*: Думата има Александър Янков. *(Ръкопляскация.)*

АЛЕКСАНДЪР ЯНКОВ: Уважаеми господин председател, уважаеми народни представители! Видно е, че при обстановката, която се създава, едва ли можем да вземем най-разумното решение.

Аз бих предложил, ако не възразява Бюрото и със съгласието на всички колеги, да се преустанови разглеждането на този въпрос. *(Реплики от опозицията.)*

Аз предлагам това. Този въпрос да се разгледа утре отново в тази контактна група, ако има нужда и ако сметне за целесъобразно. Тогава да се вземе най-правилно решение.

Що се отнася до предложенията, които бяха направени, аз много благодаря на моя уважаван колега, но не смятам за целесъобразно да участвам в тази комисия, така че моля да се уважи това мое мнение.

Но конкретното ми процедурно предложение към Вас, господин председател, и към всички колеги е, като имаме предвид, че може би сме изморени, може би се нуждаем от едно допълнително обмисляне на въпроса - иска този въпрос да се остави за следващото заседание. Благодаря ви.

ГЛАСОВЕ ОТ ОПОЗИЦИЯТА: Сега, сега.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има направено предложение от народния представител Александър Янков този въпрос да се отложи. *(Шум в залата.)* Това е процедурен въпрос, следователно трябва да го поставим на гласуване. *(Реплики, шум.)*

Дайте да погледнем все пак малко по-сериозно по някои въпроси.

Който са съгласни с предложението на Александър Янков въпросът да се отложи за разглеждане утре или за друго заседание, моля да гласуват. 143 гласа са гласували за. Против отлагането на въпроса? - 116. Въздържали се? - 13.

ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛ ГИНЬО ГАНЕВ: За отлагането на този въпрос за утрешното заседание гласуваха 143 народни представители, против отлагането - 116, въздържали се - 13.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Предложението се приема. (*Възгласи "Е-е-е..." от опозицията.*) Въпросът е процедурен.

Корнезов, продължавате ли с комисиите? Моля, вземайте думата.

ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Контактната група предлага на вашето внимание още една - Анкетна комисия за досиетата на народните представители във Великото Народно събрание. Искането за тази анкетна комисия беше направено, ако си спомняте, от всички парламентарни групи.

Съставът на тази анкетна комисия ние предлагаме да бъде от 21 народни депутати.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Които са съгласни с това предложение, моля да гласуват. Против? - 4. Въздържали се? - 3. Предложението се приема.

ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: За председател контактната група предлага Георги Стефанов Тамбуев. Заместник-председател - Румен Петров Данов. Секретар - Александър Асенов Стамболийски.

Членове: Тодор Костов Бояджиев, Бойко Трайчов Костов, Велко Вълканов Иванов, Стоян Михайлов Мирчев, Любен Стоянов Гоцев, Йордан Василев Зарчев, Петър Георгиев Башикаров, Теодор Колев Гяуров, Филип Бориславов Ишпекков, Михаил Димитров Неделчев, Александър Манолов Праматарски, Иван Спасов Неврокопски, Петко Георгиев Огойски, Владислав Желязков Даскалов, Цанко Русев Цанков, Жеко Йовчев Жеков, Петър Балабанов и Мирослав Димитров Дърмов.

За ръководство на тази анкетна комисия предлагаме: Георги Стефанов Тамбуев - председател; заместник-председател - Румен Петров Данов и секретар - Александър Асенов Стамболийски.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Които са съгласни с предложението ръководство, моля да гласуват.

Против? - 42. Въздържали се? - 5.

ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛ ГИНЬО ГАНЕВ: При 42 против предложението се приема.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Приема се. Сега за състава да гласуваме.

Които са "за", моля да гласуват. Против? - 35. Въздържали се? - 9.

Приема се това предложение. (*Шум в залата*)

Реплика за какво имате, Иванов?

ИВАН ИВАНОВ: Репликата ми е следната. Комисията по досиетата да се занимае с въпроса за изземването и унищожаването на досиетата и откриване и събиране на имената на лица, които са организирали създаването на досиетата, за да им бъде потърсена отговорност.

Благодаря за вниманието. Репликата ми е по отношение на Комисията по досиетата.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Да. Корнезов, имате думата.

ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Днес контактната група няма готовност да ви предложи други комисии. Искам да обобща с две думи. Всичките постоянни комисии, които бяхме гласували, са вече факт, те са определени с ръководствата им. Останаха две временни анкетни комисии, едната, която отложихме за утре, а другата е за цените, за икономическата и политическата криза. Ние нямаме готовност в този момент да ви докладваме за тези две комисии.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Преминаваме към точка пета. Междувременно, ако може, министър-председателят Андрей Луканов, ако е тук още, да дойде. Много ви моля, помолете го. Именно по следващата точка, към която след малко ще преминем.

Има думата Христо Аврамов още по същата точка. Той предлага една нова комисия да се създаде.

ХРИСТО АВРАМОВ: Уважаемо председателство, уважаеми дами и господа народни представители! Преди известно време няколко народни представители поставиха пред вас въпроса за създаването на една постоянна комисия по енергетика към Великото Народно събрание. Уважаемият народен представител Цезар Михайлов дори предупреди, че тази зима ще стоим на тъмно и студено.

Но това предупреждение остана глас в пустиня. В отчета на правителството бе споменато, че предстои енергийна криза. Вчера уважаемият господин министър-председател Андрей Луканов каза, че най-трудната задача, която ще стои пред новото правителство, ще бъде решаването на въпроса с енергийната криза. Вестник "Дума" също вече два пъти излиза пред своите читатели по този проблем. А днес и вестник "Свободен народ".

Във вторник поставих въпроса: има ли изготвен национален горивно-енергиен баланс за тази година. Или с други думи знае ли се как ще се отоплява българинът през тази зима. Вторият въпрос беше: ако е осигурена електроенергия за битови нужди за тази година, по какви цени ще я ползваме. И на двата въпроса не ми се отговори.

Вече редица години страната ни изпада в енергийни кризи. Докога ще живеем при такива условия? Като че ли свикнахме с това състояние и започнах-

ме да го приемаме като нещо нормално. Свикнахме с мисълта, че това е едно хронично заболяване на нашата енергетика, което като че ли е неизлечимо. Така ли е в другите европейски страни?

До 1983 година имаше Министерство на енергетиката, което беше закрито. (*Ръкопляскания за прекъсване*)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Може ли само предложението да кажете.

ХРИСТО АВРАМОВ: През 1983 година Министерството на енергетиката беше закрито. През 1984 година то беше възстановено. (*Възражения*) Моля народните представители да подкрепят предложението за създаване на една постоянна комисия по енергетика, която веднага трябва да започне работа в няколко направления. Първо да бъде за решаване на горивно-енергийните проблеми през настоящата зима. Второто да бъде за решаване на тези проблеми за следващите няколко години. Третото да бъде за въпросите на атомната енергетика, за която преди няколко дни беше споменато. Четвъртото да бъде за новите енергийни източници.

И още много други въпроси трябва да бъдат решавани във връзка с енергетиката на нашата страна, ако не искаме да посрещем 2000 година в новогодишната нощ само със свещи и на студено.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Росен Карадимов.

РОСЕН КАРАДИМОВ: Уважаемо председателство, уважаеми колеги народни представители! Аз също в моето изказване споменах, че имам идеята да защитавам създаването на постоянна комисия за младежта. Но предлагам: тъй като предмет на разглеждане на постоянните комисии е Правилникът за работа на Народното събрание, в който постоянните комисии са изчерпателно изброени, всички предложения за постоянни комисии да бъдат разисквани и техните аргументации да бъдат направени тогава, когато се разглежда Правилникът за работа на Народното събрание. Аз, за да не губя време, си запазвам правото тогава да направя предложението. Мисля, че там процедурно му е мястото.

Благодаря ви.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Аз мисля, че бихме могли да пристъпим към гласуване на направеното предложение за Комисията по енергетика.

Елена Кирчева иска думата.

ЕЛЕНА КИРЧЕВА: Във връзка с направеното предложение за Комисия по енергетиката, искам да кажа, че поддържам това предложение. Има обществена, които, както ние доскоро знаехме, делят обществата според класите, има

теории, в които се делят според степента на овладяване на енергията. А въпросът с енергията у нас е сериозен.

Аз моля господа народните представители да осмислят този въпрос и да не го гласуваме сега в този момент, когато сме притеснени, меко казано. Нека да помислим по въпроса и да гласуваме за постоянна комисия по енергиите, най-общо наречена.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Така. Значи по принцип не отклоняваме предложенията, ще ги поставим в подходящо време, като контактните групи помислят, съставят и т.н. Ще разгледаме този въпрос може би успоредно с приемането на правилника, може би и по-рано. Съгласни ли сте с това предложение?

КАЛИНКА БОНЕВА: Аз искам да взема отношение.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: За какво? Значи не е по точка четвърта.

КАЛИНКА БОНЕВА: Уважаеми господин председателю, уважаеми дами и господа! Поддържам да има постоянна комисия по енергетиката. И тъй като две седмици отправям питане, искам да използвам случая, за да поставя сега питането. Аз съм го поставяла писмено няколко пъти и ми се поставя въпрос кога ще го дам писмено.

Искам да попитам ще се осигури ли необходимият минимум мазут за отопление на втория по големина град в България - на ТЕЦ - Пловдив, отоплителната централа "Юг"? Ако не се осигури необходимото количество мазут за град Пловдив, тъй като това е единственото основно гориво, ще се осигури ли необходимото количество лимит електроенергия за допълнително отопление? Имам предвид, че има достатъчно болници, детски градини, училища и т.н. Само след няколко месеца вторият град по големина ще бъде в бедствено положение.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля Ви се недейте го обосновава, защото утре пак може да зададете въпроса.

КАЛИНКА БОНЕВА: Ако не се осигури достатъчно количество мазут и електроенергия, ще се съдейства ли жилищните блокове да бъдат ... (*Смях в залата*) Не се смейте, защото положението е много плачевно. Ще се съдейства ли жилищните блокове да бъдат преустроени, защото са без комини. Ще се осигури ли достатъчно твърдо гориво и своевременно да могат да се снабдят гражданите с твърдо гориво?

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля Ви се, точно това сме предвидили утре в дневния ред - устно дори да се задават въпроси, а не само писмено. Моля Ви се, да преминаваме нататък, защото времето не стига.

Преминаваме към точка пета - УСЛОВИЯТА ЗА РАБОТА НА ВЕЛИКОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ.

Тя беше поставена от господин Ескенази. Аз имам тук една справка, но бих предпочел да чуем министър Пенев, както виждам се насочва насам. Той е упълномощен да отговори. Аз имам справката и ако трябва, ще допълня нещо.

ПЕНЧО ПЕНЕВ: Уважаеми господин председателю, уважаеми дами и господа народни представители! Упълномощен съм от министър-председателя, който напусна поради служебна заетост, да оглася пред вас едно решение на правителството във връзка със създаване на по-добри условия за работа на Великото Народно събрание.

Това решение на правителството касае ведомството, за което отговарям - Министерството на правосъдието и засега частично и Комитета за държавен и народен контрол. Решението е следното. Министерството на правосъдието ще освободи заеманата от него площ на петия етаж на сградата на Президентството, като ще бъде настанено в сградата, намираща се на "Екзарх Йосиф". На същия етаж частта, която ползва, ще бъде освободена и от Комитета за народен контрол.

В бъдеще предстои цялостно освобождаване на помещенията и етажите на Президентството за нуждите на Великото Народно събрание.

Това е официалното съобщение във връзка с решението на правителството, за което съм упълномощен да ви информирам от министър-председателя.

Искам да направя от себе си една добавка. И тя е че колективът на Министерството на правосъдието разбира се не посрещна с ентузиазъм това решение. Това е така, защото този колектив в продължение на няколко десетилетия се мести вече за трети или четвърти път. Същевременно Министерството на правосъдието има една сграда, строена за негови нужди, която то е обитавало до 1947 година. Това е сградата на ул. "Славянска" 1. Колективът настоява министерството да се върне в тази сграда.

Ние ще изпълним решението на правителството, ясно съзнавайки, че трябва да се осигури нормална работа за народните представители. Но ние не преставаме да имаме своите претенции и своите надежди в близко бъдеще да се върнем в сградата, която беше наша и която ние считаме, че е правомерно да ни бъде върната. Да ми прости армейският генерал Добри Джуров, но аз не можех да не доведа до сведение и това желание, и това настроение, което има в колектива на ведомството, което ръководя.

Още веднъж повтарям, че това е добавка, която правя аз. Що се касае до решението на правителството, то е това, което ви съобщих в началото и то ще бъде изпълнено в сравнително кратък срок.

Благодаря за вниманието.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Искам да дам само тази част от справката, за да знаете за какво се отнася.

Всъщност това, което на мен ми е дадено и се води доста упорита, как да кажа, преписка, разговор и резултатът вече се вижда - това е първият етап. Министерството на правосъдието като цяло на "Дондуков" N 2 разполага с 85 работни стаи, 7 кабинети със секретарски стаи и 3 заседателни зали, които ще бъдат освободени, както се разбира, не изведнъж, но така или иначе още тези дни, аз така разбрах, може би до края на седмицата, не знам как ще бъде.

Що се отнася до Комитета за държавен и народен контрол, той разполага със 79 работни стаи, 9 кабинета с 6 секретарски стаи, 2 заседателни зали и стол-ресторант в приземния етаж.

С други думи, от страна на Министерството на правосъдието и от страна на Комитета за държавен и народен контрол Народното събрание ще разполага със 164 работни стаи, 19 кабинета с 16 секретарски стаи, 5 заседателни зали и стол-ресторант.

Това е, което имах да дам като справка.

Имате думата.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Нямах намерение да вземам думата по този въпрос, но изявлението на министър Пенев ме принуди да взема отношение. Още повече, че при мене, предполагам и при мнозина народни представители е изпратено изложението от колектива на Министерството на правосъдието.

Смятам, че това решение, което ни се предлага, и този "царски", бих казал подарък от Министерския съвет - дават ни се 82 стаи от Министерство на правосъдието - е също едно палеативно и неудачно решение. И се взема за сметка на най-слабото звено. Министерството на правосъдието е било винаги последната дупка на кавала, като казва народът, по време на тоталитарния режим и за негова сметка винаги са се решавали въпросите.

Какво имам предвид? Не знам дали имате това изложение на служителите от Министерството на правосъдието, но действително ние трябва да обърнем сериозно внимание на тази петиция.

Първо, тези стаи, които ни се предлагат плюс стаите от Комитета за държавен и народен контрол, не ни удовлетворяват напълно нуждите.

Второ, действително би следвало да се намери радикално и справедливо разрешение и да се върне тази сграда, която неправилно е огнета и е строена специално за Министерството на правосъдието.

В тази връзка г-н министър-председателят Луканов даде обяснение, че това е невъзможно, тъй като там били изградени специални съоръжения. В това

изложение се изтъква, че такива съоръжения по давни на служителите от Министерството на правосъдието изобищо липсват. И настояват да се назначи анкетна комисия от няколко депутати, която да провери това.

И аз смятам, че ние сме задължени да уважим тази молба на служителите от колектива на Министерството на правосъдието да образуваме една комисия ад хок, която в продължение на няколко дни може да направи тази проверка. Защото радикалното разрешение е именно там да бъде преместено Министерството на правосъдието.

А що се отнася до устройването на депутатите, аз смятам, че единственото радикално решение е да бъдем настанени в съседната сграда, в която има достатъчно стаи за всеки един от нас и ще бъде дори и в излишък. Касае се за Партийния дом (*частични ръкопляскания*), който въпрос не е само партиен. Той е въпрос на цялата общественост, тъй като смея да твърдя, че той е граден със средствата на целия български народ (*възражение отляво*) и беше строен като част от центъра на град София. Аз още си спомням тези обстоятелства.

Но този въпрос също може да се провери.

В заключение аз предлагам, независимо от това министерско решение, Народното събрание да гласува една комисия ад хок от депутати от всички политически сили, която да провери действително не е ли възможно преместването на Министерството на правосъдието в неговата сграда, която е негова собственост.

Моля това решение да се прогласува.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля ви, нали гласувахме специално комисия за имущества, която ще ги преразглежда. А въпросът е сега...

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Аз предлагам комисия ад хок. Това е въпрос на елементарна проверка.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Ескенази, по чието настояване се постави тази точка.

ИЛКО ЕСКЕНАЗИ: Уважаеми г-н председател, уважаеми народни представители! Подкрепям напълно направеното предложение. На мен ми се струва, че в тази зала от депутатите юристи едва ли ще се намери някой, който ще подкрепи такова решение.

Ние всички знаем какви задачи очакват Министерството на правосъдието. Всички сме запознати с протеста от колектива на Министерството на правосъдието.

Обръщам внимание на още един момент, който не е ясен на юристите. Но при всяко пренасяне на такова министерство се губят редица важни документи.

И освен това искам да запозная уважаемите народни представители, че във Великото Народно събрание е постъпил материал, писмо, обръщение от колектива на управление "Структурно и технологично развитие" при Министерство на индустрията и технологиите, в което - аз получих копие от него, но то е постъпило вероятно в канцеларията в председателството - в което колективът също решително протестира. И доколкото разбирам, е образуван стачен комитет.

Аз лично не бих желал, колкото и да е важна работата на Великото Народно събрание, да се влиза в конфликт с такива трудови колективи да бъдат изваждани.

И моето предложение е това решение да бъде спряно до намиране на по-подходящо.

Освен това аз обръщам внимание, че направих едно предложение, но не ми е удобно да го защитавам сега.

В заключение поддържам, че Министерството на правосъдието не бива да бъде изваждано по такъв бругален начин при рязкото противопоставяне на самия колектив.

Благодаря. *(Единични ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Искам само едно да ви кажа. Ако така поставяме въпроса, никакъв хотел няма да можем да вземем, никаква квартира няма да вземем, затова защото колективът на хотел "София" протестира, колективът на хотел "Хемус" протестира. За депутатите след време няма да можем да уредим никакъв жилищен и никакъв друг въпрос.

Има решение, моля ви се, помислете и по този въпрос.

Има думата Нора Ананиева.

НОРА АНАНИЕВА: Като юрист, бих застанала зад колегите. Стаите, както чувам са много по-малко, от тези, които първоначално ни бяха съобщени, че са вече освободени. Става дума за 100-те свободни стаи на Президентството, на бившия Държавен съвет. Тъй като Държавният съвет се беше раздул, като апарат с различни съвети - Законодателен и пр. При сега създадената ситуация при една президентска институция с ограничени, главно представителни пълномощия, мисля, че спокойно тези сто стаи (не зная защо не се смятат в сметката) би следвало отново да се калкулират.

Предлагам този въпрос още веднъж да се види, като се осмислят и преценят всички възможности.

По същественият, процедурен въпрос, който искам да поставя е свързан с моето много сериозно външение за това, че ние изключително много забавихме разглеждането на законопроекта (вече един месец откакто е внесен в правителството) за увеличаване на минималната трудова пенсия - на 120 лв.

(Ръкопляскания)

Нашето предложение беше от 1 юли. Но, дочувам (това са колуарни разговори, каквито има вероятно във всеки парламент), че се готви ваканция, че няколко дни остават преди ваканцията. Аз много моля в последното заседание, ако трябва утре, в други ден, в извънредните заседания, да се гледа този законопроект - законопроектът за изменение на Закона за пенсиите. Тъй като само с него може да се определи нов размер на минималната трудова пенсия.

Освен това имаме готовност към него да внесем още един текст, касаещ регулярното изплащане на социални пенсии, главно за майките с деца, които не са работили, но майчиният труд може да се прецени от Великото Народно събрание като достатъчно тежък и като трудов стаж. Да се реши този въпрос, за да не се налага с индивидуални актове да се отпускат социалните пенсии, както беше досега.

Така че настоявам в дневния ред за утре да се включи законопроектът за промяна на Закона за пенсиите и да се отложи въпросът за помещениата, като се огледа още един път цялата обстановка и всички възможности.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Гиньо Ганев за допълнителна информация по този въпрос.

ГИНЬО ГАНЕВ: Не толкова по този въпрос.

Първо. Г-жа Ананиева, законопроектът е внесен наистина отдавна. Той е предаден на Законодателната комисия. Г-н Джеров в момента не е в залата. Те смятаха, че ще бъдат готови и утре ще го представят. С други думи той ще се гледа своевременно. Утре не е последният ден на нашата сесия. Заседанията на Великото Народно събрание продължават.

Второ. Никак не ми се иска да откриваме голяма дискусия сега по въпроса, както е формулиран: създаване на нормални условия за работата на Великото Народно събрание. Става дума за идеята къде час по скоро при подходящи условия да работят комисиите на парламента.

Във връзка с това, понеже тук се чува отделни части на цялостното предложение, нека да се повторят още веднъж.

Първо. Етажите на Президентството - 4 и 5 етаж на бившия Държавен съвет, т.е. на същата сграда, те са на разположение. Там, освен правосъдието, за което все пак има заповед на правителството и не е толкова наш въпрос, колкото на Министерския съвет има още и т. нар. Институт за социологични про-

увания. И на него правителството е предоставило други помещения. Така че с тези стаи, за които тук се говори и се изброяват, ние ще можем да разполагаме в кратко време, освен, ако други, допълнителни идеи не възникват.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Давам думата за съобщения. Г-н Спасов, по този въпрос ли? По какъв въпрос?

ГЕОРГИ СПАСОВ: Аз мисля, че обсъждаме един въпрос - за условията на работа на депутатите.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: За помещенията само. Не за личните въпроси. За помещенията, които трябва да се отпуснат. Не за жилищните помещения, а за тези за Народното събрание.

ГЕОРГИ СПАСОВ: Първо искам да отговоря на г-н Йончев (вчера) защо трябва да се гласуват всички предложения. Това е по т. 8 на приетите от нас временни правила. Тя гласи: По процедурни въпроси, свързани с разглежданата точка по дневния ред, думата се дава веднага. Ако има направени конкретни предложения, те се поставят на гласуване, като преди това думата се дава и на един народен представител, който не е съгласен с предложението. Това е приетият ред, по който се извършва процедурата.

А сега искам да взема отношение по въпроса за настаняването на народните представители - за техните работни помещения. Аз мисля, че голяма част от народните представители, които са от лявата ми страна, нямат нужда от кабинети, защото доколкото говори статистиката, 120 човека от тях са директори и генерални директори. Много от тях са ръководни функционери на своята партия, на правителството, на държавните органи на управление. Те имат кабинети, имат секретарки, имат машинописки. За тях работят държавните институти, държавните учреждения. Те им дават необходимата информация, която ние няма откъде да получим. Така че много ви моля, срам за правителството и за бившото Народно събрание, че се знае от повече от пет месеца вече, че ще има Велико Народно събрание, че то ще се нуждае и от настаняване, и от кабинети за работа, но въпреки това никой не си мръдна пръста.

Аз мисля, че опозицията, депутатите на опозицията, и някои други, по-малко като числен състав, депутати на управляващата партия от провинцията, са поставени в неравностойно положение. Аз мисля, че повече това положение не бива да се търпи.

(Ръкопляскания)

За това ясно кой е виновен. Ясно защо не се предприемат мерки. Аз мисля, че именно се спъва работата на тези депутати.

Аз моля председателството на Народното събрание, на Великото Народно събрание най-после да вземе и поеме ролята, която трябва да играе. То е

единственият легитимен орган. Ние сме единственият легитимен орган на властта и не можем да се справим с един, струва ми се, елементарен проблем.

Аз съм сигурен, че в София могат да се намерят не само кабинети. Могат да се намерят и квартири.

Аз искам да предложа да се изискат сведения от Държавна сигурност за т.нар. квартири за явките, за срещите на техните кадри (*Оживление в залата*) и именно тези квартири да се дадат на народните представители.

Освен това, голяма част ...

(*Бурни овации*)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Поискани са, бъдете спокоен.

ГЕОРГИ СПАСОВ: Освен това, голяма част от състава на Централния комитет (бившия Централен комитет) и някои бивши държавни органи и ведомства вече не съществуват. Така че съществуваха обаче държавни квартири, в които бяха настанявани веднага тези ръководители. Много от тях, доколкото знам, вече се подвизават в чужбина, като ръководители на фирми, в нашите посолства и т.н.

Аз съм сигурен, че също има квартири празни. Също има и кабинети празни. Много ви моля, ние трябва да поискаме справка за наличния фонд от такива помещения и да ги вземем.

Ако действително няма, предлагам Висшият партийен съвет да отстъпи част от Партийния дом, след като в толкова големи размери съкратиха собствения си апарат, защо да не устроят собствените си депутати в Партийния дом.

Благодаря ви за вниманието.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Стефан Петков Стайнов, по процедурен въпрос.

СТЕФАН СТАЙНОВ: Уважаеми господин председател, уважаеми народни представители! Аз моля да бъда извинен, че точно в този момент получих думата.

Искам преди всичко да подкрепя необходимостта от възможно най-бързото и равностойно решаване на въпроса за помещения за работа на народните представители.

Позволявам си да направя следното предложение: ако приемете, за мигутка да се върнем към сградата, в която се намираме. Искам да припомня, че тя има и официален вход. Затова предлагам занапред, евентуално от утре, народните представители да влизат през официалния вход.

Благодаря ви за вниманието. (*Бурни ръкопляскания*)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата за съобщение Гиньо Гацев.

ГИНЬО ГАНЕВ: Утре в 9 часа ще се проведе съвместно заседание на Комисията по национална сигурност и Комисията по външна политика. Ръководителят на българската делегация на Виенските преговори Любен Петров ще докладва на заседанието.

Второ. Комисията по труда, социалната защита и осигуряването на гражданите и Законодателната комисия ще имат съвместно заседание утре, петък, от 10 часа тук, в сградата на Народното събрание. Ще се довърши обсъждането на предложенията за изменения и допълнения на Кодекса на труда и на Закона за пенсиите.

И още едно повторение на съобщението, което вече направи председателят на Великото Народно събрание: пленарно заседание - утре от 11 часа.

ВЕНЦЕСЛАВ МЕДАРСКИ (*от залата*): Имаше предложение на Георги Спасов за гласуване. Кога ще го гласуваме? (*Силен шум и реплики в залата*)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ (*Звъни*): Вдигам заседанието!

(*Закрито в 20ч. и 30м.*)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВЕЛИКОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ:

Н. Тодоров